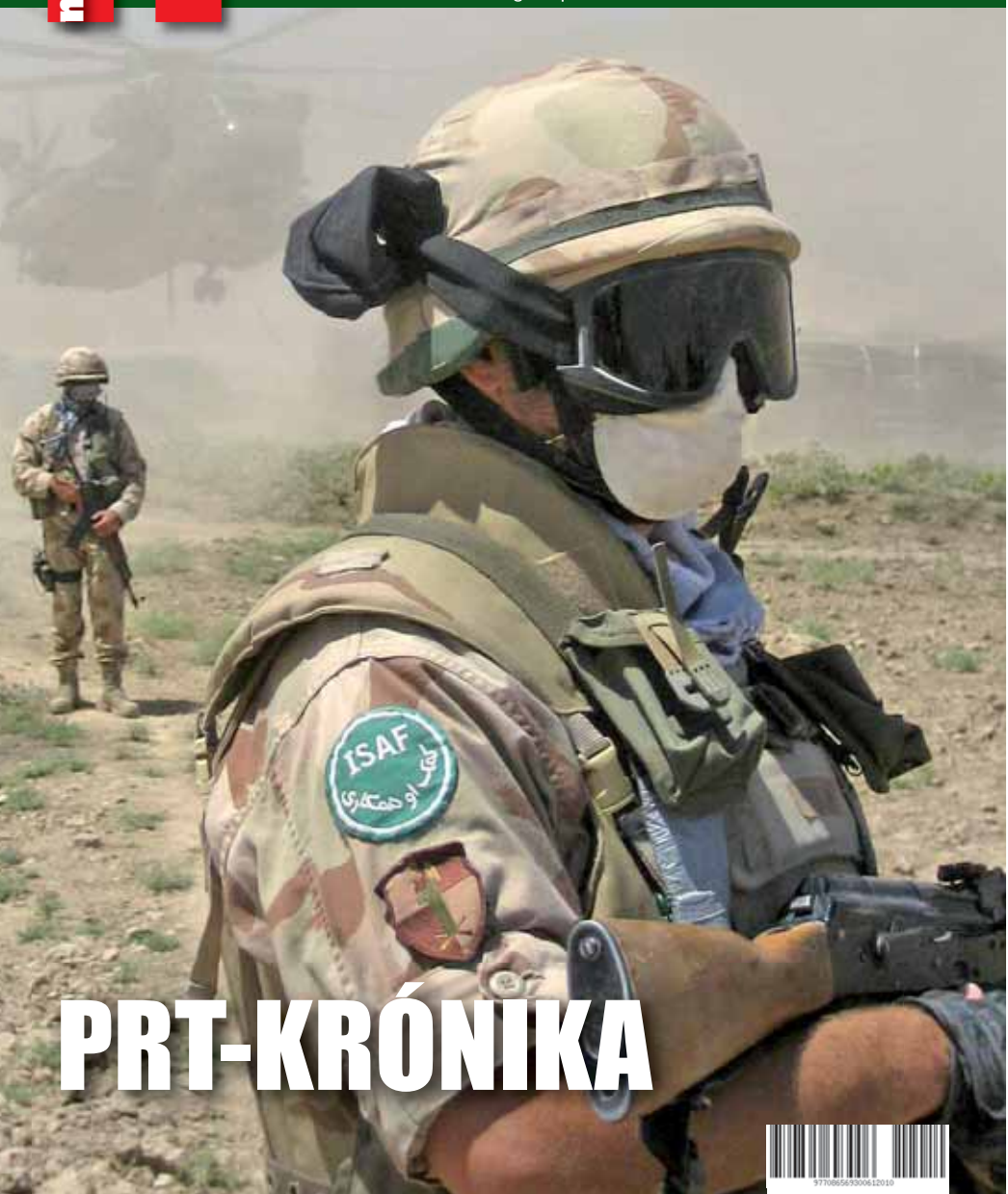

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2012. október XXIII. évf. 10. szám – 390 Ft

PRT-KRÓNIKA

97708569300612010

Kőbe vésve, bronzba öntve

ARADI ÖZVEGYEK

Mint ismert, az 1849. október 6-án kivégzett tizenhárom aradi vértanú közül senki sem nyugszik Magyarországon: Kiss Ernő altábornagy Szerbiában, Dessewffy Arisztid vezérőrnagy Szlovákiában van eltemetve, míg a többiek Romániában, közelebbről Aradon, a vértanúk emlékoszlopa alatti kriptában alusszák örök álmukat. Ugyanakkor a budapesti Fiumei úti temető 30. parcellájában – a Kossuth-mauzóleum közelében – egymás mellett három mártír özvegyének sírja is fellelhető.

A három asszony közül a legismertebb Damjanich János özvegye, Csernovics Emília, aki férjét, a szabadságharc veretlen tábornokát kereken hatvan évvel élte túl. 1845-ben jegyezték el egymást, de csak 1847 augusztusában kelthettek egybe, mert késett a katonaságtól várt házassági engedély. A sors kegyetlen játékeként viszont ezt követően mindössze két esztendő tölthettek együtt. A kötél általi halálra ítélt kilenc vértanú közül Damjanichra utolsó előtűként került sor. A bitófa árnyékában, legendássá vált utolsó mondataiban is megemlékezett szeretett hitveséről: „Azt gondoltam én leszek az utolsó, mert a csatában mindig az első voltam. Szegény Emília! Eljen a haza!”

Férje kivégzése után Csernovics Emília mély depresszió lett úrrá, de idővel kitört ebből az állapotból, s új életcélt talált magának: felkarolta a hozzá hasonló sorsú asszonyok és a szabadságharc árváinak ügyét. Batthyány Lajos özvegyével közösen megalapította a Magyar Gazdasszonyok Egyesületét, pénzt gyűjtöttek a rászorulóknak, árvaházat nyitottak. Országos hírvé vált szervezetüket a kiegyezés után Erzsébet királyné is felkereste, ám a két alapító tüntetőleg távol maradt a fogadástól: Csernovics Emília tudniillik nemcsak férjéhez maradt hű mindvégig, hanem ahhoz az eszméhez is, amelyért a tábornok az életét áldozta. Büszkeségből a szabadságharc leverése után elkobzott vagyonát sem kérte vissza az uralkodótól, Ferenc Józseftől.

Tóth Vilmos történésztől megtudtuk: Csernovics Emília síremlékét – Radnai Béla munkáját – a férjéről mintázott dombrómű díszíti, hátoldalán pedig Tóth Kálmán 48 soros verse olvasható, Damjanichné arcképe előtt címmel.

E sírtól jobbra nyugszik Reviczky Mária, akit 1844 augusztusában vett nőül Lázár Vilmos, a szabadságharc későbbi ezredese, majd vértanúja. Az öt évvel idősebb asszonynak egyébként ez volt a második házassága, amelybe három gyermeket – Béla, Magdolna, Szerencs – hozott magával. Lázár golyó általi halálra ítélték, kivégzése napján felesége betegen feküdt. Az ezredes a gyóntatójával elküldte neki a gyűrűjét, a szivartárcáját, az evőeszközét, illetve a búcsúlevelét, amit a sírástól elgyengült asszonynak a pap olvasott fel. Reviczky Mária 1873-ban halt meg, s szerföltött szomorú sors jutott osztályrészéül. Egy alkalommal például saját rokona, báró Reviczky József indított ellene örökösödési pert. Végül bebizonyosodott, hogy a férfi hamis dokumentummal akarta bizonyítani igazát: a papír ugyanis a rajta feltüntetett dátum idején még nem volt forgalomban. A család e tettéért elnyerte méltó büntetését: börtönben fejezte be életét.

A Kossuth-mauzóleumtól legtávolabb Schweidel József özvegyének sírja található. Domicella Bilinska – Franz Bilinski császári és királyi kerületi titkárság leánya – Galiciában ismerkedett meg leendőbelijével, az esküvőre 1827. február 25-én, Lembergben került sor. Öt gyermekük született, közülük a legidősebb, Béla – mint huszártiszt – szintén részt vett a szabadságharcban, később pedig ő is az aradi várbörtönben raboskodott. Ott azonban apa és fia csak ritkán találkozhattak: szeptember 11-én, szeptember 29-én, október 4-én, végül az ítélethirdetés után, október 5-én. Domicella ebben az időben Pesten volt, s megpróbált kegyelmet kieszközölni férjének, eredménytelenül. Az 1850-es években – akárcsak Damjanich özvegyét – őt is gyanúsának tartotta a császári titkosrendőrség, ezért megfigyelte. 1888. március 23-án halt meg, a Fiumei úti temetőben egy sírban nyugszik az 1916-ban elhunyt Béla fiával.

Kiegészítésként Tóth Vilmos elmondta: egy nyegedik aradi özvegy, Poeltenbergné Kakowska Paula is a Fiumei úti temetőben alussza örök álmát. Az ő nyughelye a 31/2-es parcellában van, ám a síremléken csak a családnév (Fackh és Poeltenberg) olvasható, az asszonyé nem.

Fotó: Rácz Tünde

38

A TITELI VÍZI ÉLESLŐVÉSZETET KÖVETŐEN VÁRPALOTÁN RENDEZTÉK MEG AZ IRON CAT HADGYAKORLAT MÁSODIK FELVONÁSÁT, MELYEK KERETÉBEN A MAGYAR ÉS A SZERB HADIHÁJÓSOK A NULLAPONTI LŐTÉREN ADTAK SZÁMOT TUDÁSUKRÓL.

18 A bohókás, a szívós, az arisztokratikus, az önfejű: ők a PRT-12 robbanószer-kereső kutyái, s a katonák kedvencei.

24 A Sziklában egy dolog állandó: az ott szolgálók az év minden napján, a nap 24 órájában védelmezik az ország légterét.

40 1978 óta az Sz-300-as rendszerből többféle, paramétereiben, szállító járműveiben is eltérő változat készült.

A MAGYAR HONVÉD MAGAZIN KÖVETKEZŐ SZÁMA 2012. NOVEMBER 9-ÉN JELENIK MEG.

Aradi özvegyek 3

TRADÍCIÓ
A jövő egyeteme 6

HADERŐ
Határozott elvárások 8
Az együttműködés új lehetőségei 9

PRT-KRÓNIKA
Az úttörő kontingens 10
Műveletre készen 14

NAGYVILÁG
Kutyavilág 18

SEREKSZEMLE
Szeptemberben történt 20
A Szikla 24
Többnemzeti kötelék 28
Tábori posta 31
Hidemberek 35
Kölcsönkenyér visszajár 38

HADITECHNIKA
Az orosz Patriot 40

HÁTORSZÁG
Budapest katonái (1.) 44
Sokoldalú virtuózok 47
Hazatérés 50
Kutatók Éjszakája 52
Erőltetett menet 54
Hazafigás iskolája 58
Katapultfotel 60
Közérdekű 62

54 A Bercsényi-zászlóalj katonái hamar világhosszra tették az újságírók számára, hogy nem pr-eseményre kaptak meghívást.

A Honvédelmi Minisztérium magazinja XXIII. évfolyam 2012. 10. szám

Kiadja a Zrínyi Média HM Kommunikációs Kft.
Felelős kiadó:
DR. BOZSONYI KÁROLY ügyvezető
Nyomatás:
HM Térképészeti Közhasznú Nonprofit Kft.
Felelős vezető:
NÉMETH LÁSZLÓ ügyvezető
Szerkesztőség: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B Postacím: 1440 Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315, HM: 27-913 fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:
TÖRÖS ISTVÁN
Főszerkesztő-helyettes:
SZABÓ BÉLA
Olvasószerkesztő:
M. TÓTH GYÖRGY
Lapszerkesztők:
TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ
Fotóriporterek:
DEVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR, KRASZNAI-NEHREBECZKY MÁRIA, RÁCZ TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ
Tervezőszerkesztő:
GRÓF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT
FEITH LÁSZLÓ SZERKESZTETTE
Borító: MH PRT-2

ISSN: 0865-6932
Lapunk az Európai Katonai Sajtószövetség (European Military Press Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletága (1008 Bp. VIII., Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-elfozetes@posta.hu, faxon: 303-3440.
További információ:
06-80-444-444

AZ ÉV ELEJÉN LÉTREJÖTT NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
 SZEPTEMBER 3-ÁN AZ ORCZY-KERTBEN, AZ INTÉZMÉNY LEENDŐ
 KAMPUSZÁNÁL TARTOTTA ELSŐ TANÉVNYITÓ ÜNNEPSÉGÉT.

A JÖVŐ EGYETEME

Az egykori Ludovika Akadémia főépületénél megtartott ünnepség az egyetemi és kari zászlók, illetve a rektori jogar bevonulásával vette kezdetét. A program során mondott beszédében prof. dr. Patyi András rektor kiemelte: az év elején megalakult Nemzeti Közsolgálati Egyetem életében kétszeresen is jelentős nap a mai, hiszen amellett, hogy az első önálló tanév kezdetét ünneplik, a rendezvény helyszíné miatt az esemény jelképes egyetemi honfoglalás is. A hamarosan megkezdődő építési munkálatokra utalva kifejezte reményét, hogy a volt Ludovika Akadémia nemcsak lakhelye lesz az intézménynek, hanem szellemi kútfője is: az épülethez kötődő hagyományos értékek, a bajtársi szellem, az elkötelezettség, a bátorság és a szolidaritás mellett a tu-

Emeljék ismét a magasba Magyarországot!

dás megszerzésének, illetve az önkép-
 zéssel történő állandó fejlesztésének igénye is áthatja majd az oktatókat és a tanuló ifjúságot.

A rektor köszönetet mondott a fenntartói testület tagjainak az egyetem létrehozásában és működtetésében nyújtott eddigi segítségükért, egyúttal megköszönte a jogelőd tanintézetek vezetőinek a türelmes, kitartó munkát. Az elsőéves hallgatókat köszöntve pedig hangsúlyozta: a hivatásuk eltérő sajátosságaiból adódó különbségek ellenére sose tévesszék szem elől, hogy összeköti őket a feladat, amely mindenkinek szolgálat és kötelesség, s egy-
 szerre ad értelemet az egyéni életnek, illetve a közösségi létnek.

Ezután a hallgatók fogadalmat tettek és elhelyezték az évfolyami emlékszalagot a kari zászlókon. Az egyetemi zászlóra a három kar képviselői közös szalagot kötöttek, majd ennek másolatát átadták Orbán Viktor miniszterelnöknek, aki az ezt követően

mondott beszédében előbb a Ludovika-épület és a környék megújulását célzó terv jelentőségét méltatta, majd az egyetem előtt álló feladatokról, kihívásokról szólt.

– A kormány 2010-ben azért határozta el az egyetem megalapítását, mert szükségesnek látta, hogy a közsolgálat legfontosabb területeire egységes rendszerben képezzenek szakembereket. Előttünk áll a feladat, hogy a közsolgálatban dolgozóknak kiszámítható, ugyanakkor rugalmas életpályamoddell teremtünk, amely az érdem szerinti előrelépésen alapul. Azt akarjuk, hogy a honvédtiszt, valamint a rendőrtiszt állomány tagjai képességeiket, ismereteiket más területen is kamatoztathassák, alkalmassá váljanak a civil közsolgálat feladatainak ellátására is. Ezért a Nemzeti Közsolgálati Egyetem megteremtí a köztisztviselői pályák összekapcsolódását és a köztük való átjárhatóságot.

A miniszterelnök úgy fogalmazott: a hallgatók számára az új egyetemnek erős identitást, korszerű szaktudást és motivációt kell adnia, hogy a későbbiekben is számos fiatal döntőn a haza szolgálata mellett. A hallgatókhoz szólva pedig kiemelte: az ő odaadásuk, szorgalmuk, tisztességük és tudásuk nélkül a magyar államszervezet csupán üzemanyag nélküli gépezet, vérkeringés nélküli test, kép nélküli keret lenne. A magyar kormány hisz abban, hogy csak erős államszervezettel rendelkező nemzetek lehetnek erős haza birtokosai, ezért nem szabad sajnálni azt az anyagi és szellemi befektetést, amit ennek az egyetemnek a létrehozása megkövetelt és megkövetel a jövőben is.

– Számomra az egyetem alapítása, a Ludovika-kampusz kézzelfogható bizonyítéka annak, hogy Magyarország immár ismét a jövőbe tekintő ország. Azt kérem önöktől, legyenek a nemzeti érdekek megalkuvás nélküli képviselői, szolgálják elkötelezetten a hazájukat, és emeljék ismét a magasba Magyarországot! Megérdemli – zárta beszédét Orbán Viktor.

HATÁROZOTT ELVÁRÁSOK

AZ EDDIG A MINISZTERI TITKÁRSÁGOT VEZETŐ DR. BORBÍRÓ ZOLTÁNT NEVEZTE KI HENDE CSABA HONVÉDELMI MINISZTER A TÁRCA VÉDELEM-GAZDASÁGÉRT FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁRÁVÁ. A BEIKTATÁSI ÜNNEPSÉGRE SZEPTEMBER 19-ÉN KERÜLT SOR.

Borbíró Zoltán 2010-ig a vállalkozói szférában – ezen belül a polgári biztonságvédelem területén – tevékenykedett, számos saját céget működtetett és irányított, melyek közül mára már többet értékesített. A kormányváltást követően Hende Csaba honvédelmi miniszter őt kérte fel a miniszteri titkárság vezetőjének, s kinevezte a tárca vagyonkezelésében álló négy hadiipari cég, a HM Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zrt., a HM Currus Gödöllői Harcjártérműtechnikai Zrt., az ArmCom Kommunikációtechnikai Zrt. és az Arzenál Elektromechanikai Zrt. igazgatóságainak elnökévé. Ez egyúttal azt is jelentette, hogy a felsorolt gazdasági társaságok minden korábbiánál szorosabb minisztériumi felügyelet alá kerültek.

A cégek működésének stabilizálása után a minisztériumon belül vártak rá újabb megbízások. Előbb a kabi-

netfőnök-helyettesi posztot kapta meg, majd Hende Csaba július 20-i hatállyal – féléves mandátummal – miniszteri biztossá nevezte ki, s feladatául szabta, hogy irányítsa és koordinálja az MH Honvédkórház működésének átfogó felülvizsgálatát, valamint a racionalizálásra vonatkozó javaslatok kidolgozását. A tárca védelemgazdaságért felelős helyettes államtitkáráként is komoly kihívások várják.

– Hende Csaba honvédelmi miniszter nagyon konkrét és határozott elvárásokat fogalmazott meg a területtel kapcsolatban, mindenekelőtt a bürokrácia visszaszorítását. Ha a pontból B-be egyenes úton is el lehet jutni, akkor a kacsakaringókat ki kell iktatni. Egy egyszerű példával élve: ma egy golyóstoll beszerzéséhez nyolc felelős vezető aláírása szükséges. Ez egy abnormális helyzet, amin változtatni kell. Egy fontos tehát, hogy áttekintsük a működést

szabályozó folyamatokat: ebben számítok a felügyeletem alá tartozó szervezeti egységek több éves vagy évtize-

MAGYAR HONVÉD

des tapasztalattal rendelkező szakembereinek véleményére – mondja Borbíró Zoltán, aki az új tisztséggel rendkívül széles feladatkört kapott: képviseli a tárca gazdasági érdekeit, tervezi a költségvetést és szabályozza a tárca-szintű gazdálkodást. Ő felügyeli továbbá a HM beszerzéseit, illetve belső kontrollrendszerét is; e feladatai ropant fontosak, hiszen a vezetői ellenőrzés és az átláthatóság biztosítása nélkülözhetetlen a korrupció elleni küzdelemben.

Szintén a védelemgazdasági szakterülethez kapcsolódik a helyettes államtitkár és a vezérkari főnök helyettesének társelnökségében másfél havonta ülésező HM Hadfelszerelés-fejlesztési Kabinet, ahol a felek a haditechnikai eszközök beszerzéséről, a hadfelszerelési igényekről,

SOK

a fejlesztésekkel összefüggő témákról, valamint mind-ezek pénzügyi vonatáról egyeztetnek, kölcsönösen tájékoztatva egymást. Új tisztségé-

hez kapcsolódóan, ugyancsak Borbíró Zoltán látja el a nemzeti fegyverzeti igazgató feladatát: e minőségében november 8-án debütál, a nemzeti fegyverzeti igazgatók brüsszeli ülésén.

A katonai közelharcot bemutató – idén tavasszal közölt – sorozatunkból az új helyettes államtitkár, mint a különböző harcművészeti ágak mestere is ismerős lehet olvasóink számára.

– A harcművészet az életformámmá vált: immár 32 éve foglalkozom vele, számos mesterfokozat birtokosa vagyok – jegyzi meg Borbíró Zoltán, aki hivatali elfoglaltsága mellett is igyekszik időt szakítani a gyakorlásra. – November 18–20. között, Temesváron részt veszek egy szemináriumon, ahol társaimmal együtt olyan neves személyiségek irányítását mellett finomíthatom a technikámat, mint a spanyol José Miguel Martínez Barrera IX. DAN ju-jutsu mester, illetve a japán eredetű harcművész irányzatokat támogató Össz-Japán Harcművész Szövetség alelnöke, Koji Uchiyama. A harcművészet legendái ók, akikről még a magas övfokozattal rendelkező mesterek is tanulhatnak új elemeket. Meghatározó élmény lesz számomra, s azt vallom: az ilyen alkalmakért is érdemes foglalkozni a harcművészetekkel.

AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS ÚJ LEHETŐSÉGEI

A Svédországban, Fodor Lajos közigazgatási államtitkár által idén júniusban megkezdett bilaterális hadiipari együttműködési kezdeményezés újabb állomásaként Budapesten végén, workshop-ot tartott a HM Fegyverzeti és Hadbiztosági Hivatal (HM FHH). A tanácskozásokra tizenöt olyan magyar cég képviselőit, szakértőit hívták meg, amelyek tevékenységi köre és eddig elért eredményei felkeltették a SAAB AB cégcsoport érdeklődését.

Az együttműködés új lehetőségeit (például a kutatás-fejlesztés, a gyártási technológia-transzfer, az esetlegesen a két országon kívüli, harmadik fél piacán eladható termékek előállítására) közösen feltárni kívánó rendezvény Fodor Lajos nyitotta meg. Az eseményen megjelent dr. Borbíró Zoltán, a honvédelmi tárca védelemgazdaságért felelős helyettes államtitkára, Karin Olofsdotter, Svédország rendkívüli és meghatalmazott budapesti nagykövete, valamint dr. Keszthelyi Gyula, a HM FHH főigazgatója is.

A közigazgatási államtitkár beszédében kiemelte: Magyarország 2007 óta használja a SAAB által kifejlesztett, a Magyar Honvédségben is bizonyító Gripen vadászgépeket, az újratárgyalt és kiegészített Gripen-szerződés pedig garantálja a hosszú távú együttműködést Magyarország és a SAAB között. Fodor Lajos az ipari kooperáció, a tudásunk kölcsönös érdekeken alapuló megosztásának további példájaként említette azt a közös projektfejlesztési munkát, amelynek célja a radarsugárzást magas hőmérsékleten elnyelő új anyagok kifejlesztése a nanotechnológia vívmányai révén.

A svéd szakemberek a rendezvény második napján a HM ArmCom Zrt.-nél és a BHE Bonn Hungary Kft.-nél tettek látogatást, hogy bepillantást nyerjenek e két jelentős magyar hadiipari vállalat tevékenységébe is.

Fotó: Galovits Gábor

MAGYAR HONVÉD

AZ ÚTTÖRŐ KONTINGENS

A MAGYAR HONVÉDSÉG TARTOMÁNYI ÚJJÁÉPÍTÉSI CSOPORTJA (PROVINCIAL RECONSTRUCTION TEAM – MH PRT) TIZENHARMADIK VÁLTÁSÁNAK 2013. MÁRCIUSI KIVONÁSÁVAL LEZÁRUL A HONVÉDSÉG AFGANISZTÁNI SZEREPVÁLLALÁSÁNAK EGYIK FEJEZETE. SOROZATUNKBAN AZ ÉVTIZEDEK ÓTA HÁBORÚBAN ÁLLÓ ÁZSIAI ORSZÁG ÚJJÁÉPÍTÉSÉBEN, AZ ÉLET NORMALIZÁLÁSÁBAN HÉT ESZTENDŐN KERESZTÜL RÉSZT VEVŐ MAGYAR KONTINGENSEK NEHÉZSÉGEKKEL, SIKEREKKEL ÉS TRAGÉDIÁKKAL ÖVEZETT TÖRTÉNETÉT MUTATJUK BE.

Megtért István
alezredes

A Magyar Honvédség afganisztáni szerepvállalása 2003-ban kezdődött, amikor a parlament által engedélyezett, maximum ötvenfős, egyéni beosztásokat betöltő „kontingens” megkezdte szolgálatát a NATO ISAF- (International Security Assistance Force – Nemzetközi Biztonsági Együttműködő Erő) missziójában. A magyar katonák a kezdetekben a kabuli ISAF-főparancsnokságon, a többnemzeti dandár német és görög táborigyűlésében, a kabuli nemzetközi repülőtéren, Kunduzban, valamint Heratban szolgáltak, majd 2004 áprilisában bekapcsolódtak a Németország vezette kunduzi és Olaszország herati tartományi újjáépítési csoportjainak munkájába is.

2004 újabb mérföldkő: szövetségi felkérésre ugyanis augusztus elsején megkezdte szolgálatát Kabulban az MH 130 fős könnyűgyalogszáda is. A század a norvég zászlóalj-parancsnokság alárendeltségében ténykedett, állomás helye pedig a Kabul közeli Camp Julien

Magyar–német
konvoj pihenőben,
Baghlán tartományban.

kanadai táborban volt. A könnyűgyalogszázad feladata a fővárosban többek között járőrözés, VIP-kísérés, objektumörzés, ellenőrző-áteresztő és megfigyelő pontok működtetése volt. A három váltást is megélt könnyűgyalogszázad kiváló teljesítményének elismeréseként, 2006-ban a szövetségesek újabb szerepvállalásként arra kérték Magyarországot, hogy immár vezető nemzetként vegyünk át egy tartományi újjáépítési csoportot. Ehhez a jogi kereteket a 2115/2006 (VI. 29.) kormányhatározat biztosította. A tartományi újjáépítési csoport (PRT) nem kizárólag a

A hazai felkészítés könnyűgyalogszázadként indult...

...és a PRT első kontingenseként fejeződött be.

PRT-1

2006. AUGUSZTUS – 2007. FEBRUÁR

Magyar Honvédség missziója, hanem kormányzati feladat, amelyben számos együttműködő minisztérium is részt vesz. 2006-ban létrejött a PRT tárcaközi bizottság, amelyet 2008-ban a PRT-kormánybizottság váltott fel.

– Így kezdődött az MH PRT-k története – tudom meg Megtért István alezredestől, az első váltás hadműveleti főnökétől. (Az MH PRT-1 parancsnoka, Zsigmond Kálmán ezredes jelenleg az

Amerikai Egyesült Államokban, Tam-pában teljesít szolgálatot, a váltás törzsfőnöke, Rózsemszky István alezredes pedig már nyugállományba vonult.) Megtért alezredes imponáló missziós múlttal rendelkezik. 2000-ben a KFOR-misszióban volt századparancsnok, majd 2005-ben, Kabulban, az ISAF-főparancsnokságon összekötő tisztii beosztást látott el. 2006-ban már az MH PRT-1 hadműveleti főnöke, 2008-ban pedig egy másik műveleti területen, a Balkánon találjuk, a KFOR MH Őr- és Biztosító Zászlóalj 18. váltásának parancsnokaként. 2010-ben tért vissza Afganisztánba, mint az OMLT (Operational Mentoring and Liaison Team – Műveleti Tanácsadó és Összekötő Csoport) 3. váltásának parancsnoka. 2011-ben ismét a PRT-t követte: ő volt a 11. váltás parancsnokának helyettese.

Abban az évben, amikor Magyarországot felkérték egy PRT átvételére, Megtért István éppen iraki misszióra készült, ám időközben sokadmagával át-

vezényelték az afganisztáni kontingensbe.

Ekkor éppen a könnyűgyalogszázad aktuális váltásának felkészítése folyt itt-on, ám a szövetségi felkészítést elfo-

elődök tapasztalataival, megkezdett projektjeivel együtt.

Ezt követően az események felgyorsultak: a kabuli könnyűgyalogszázad kivonásával egy időben átalakították a hazai

ták a kontingenset. A csapat először Kabulba érkezett, majd szintén légi szállítással Mazar-e Sharifba telepítették át őket, onnan pedig holland kísérettel, „lábon” tették meg a Pol-e Khomriba vezető mint-

Magyar járőr útalan utakon, még páncéltalan Mercedes terepjárókkal.

gadva, mindent át kellett alakítani a felállítandó MH PRT igényeinek megfelelően. Az „alapanyag”, a könnyűgyalogszázad zömét biztosító szolnoki könnyű vegyes zászlóalj katonái rendelkezésre álltak – igaz, egészen más feladatra felkészítve. Ugyanakkor ebben az időben még kevesen tudták, hogy mi is valójában a PRT, milyen feladatai lesznek, s azok ellátásához milyen szervezeti elemeket kell felállítani stb. Miután egy előkészítő csoport Afganisztánból vizsdatérve elkészítette a jelentését, kiderült: a Magyar Honvédség (a Magyar Köztársaság) sem anyagilag, sem más téren nincs felkészülve arra, hogy önmaga állítson fel és működtessen egy PRT-t. A járható útnak az tűnt, hogy egy már működő, bevezetett PRT-t vegyünk át, folytatva a megkezdett tevékenységüket. Az akkori politikai, biztonsági helyzetnek megfelelően (az ISAF vezetésével egyeztetve) a választás a Hollandia által, a Baghlán tartománybeli Pol-e Khomriban működtetett PRT-re esett. A holland erőkre másutt volt szükség, így a Magyar Honvédség ezt a missziót vette át, az

felkészítést, behívták és felkészítették a PRT által igényelt, speciális beosztásokra tervezett katonákat, majd kiképzésüket követően, 2006 augusztusában, három lépcsőben, légi úton a térségbe szállított-

egy száznál több kilométeres utat. (A könnyűgyalogszázad utolsó váltásának katonáival közösen megtett út során egyúttal áttelepítették a kontingens felszerelésének, fegyverzetének egy részét is.)

A CIMIC, igazán testközelben.

A tartományi fejlesztési projektekre a magyar állam 2007-ben 500 millió forintot biztosított.

Megérkezve állomáshelyükre, elkezdődött az átadás-átvétel roppant szerteágazó és nehéz feladata. (A táborban ugyanis „dupla kontingens” volt, a dokumentumok, harcparancsok nagy részét a hollandok nem fordították le angolra, valamint naponta távoztak és érkeztek a különböző konvojok.) A holland PRT – mindamellett, hogy feladatainak, megkezdett projektjeinek és technikai eszközeinek egy részét hátrahagyta – a feladat ellátásához szükséges anyagi fedezetet is átadta a magyar félnek, így a munkában nem volt „törés”. A helyi állami és társadalmi szervek, valamint a lakosság csak annyit érzékelt a folyamatból, hogy a német vezetésű RC North által ellenőrzött területen a külföldi katonai járművek más felségjelzessel közlekednek. A tábor átadás-átvételi ceremóniáján jelen volt a holland és a magyar honvédelmi miniszter is.

A magyar politikai és katonai vezetés az MH PRT-1 számára azt is feladatul szabta, hogy a feladatok átvétele és folytatása mellett, a tartományban tegye ismertté a magyar felségjelet és a magyar zászlót, fogadtassa el a jelenlétünket, a segítő szándékunkat, egyszersmind a mandátum végére érje el a kezdeti műveleti képességet, megteremtve ezzel a második váltás teljes műveleti képességének eléréséhez szükséges feltételeket.

A feladat egyszerű volt, ugyanakkor – a tapasztalat hiánya miatt – a nagy kihívások kreatív és öntevékeny megoldások elé is állították a kontingenset. A felségjel bevezetését és elfogadtatását ugyanis csak állandó jelenléttel (járőrözéssel, lakossági kapcsolattartással), a megkezdett projek-

tek magas szintű folytatásával lehetett elérni. A körülmények alakulása is nehezítette az első váltás tevékenységét, ugyanis a szövetséges erők dél-afganisztáni ofenzíváinak következtében az addig viszonylag biztonságosnak tekintett Baghlán tartományban is megjelentek a délről kiszorított tálib fegyveresek, az al-Kaidához köthető erők, a zavarosban halászó hadurak, illetve kábítószer-készítők és -forgalmazók szabadcsapatai.

Az akkori biztonsági helyzetet jól jellemzi, hogy a kontingens járőreit, misszion team-jeit a hat hónap alatt kilenc támadás érte: lőtték őket gépkarabéllyal, géppuskával, kézi páncéltörővel és két alkalommal improvizált robbanótestet is felrobbantottak a magyar konvojok mellett. A katonák felkészültségének – no meg a szerencsének is – köszönhetően, ezek a támadások nem okoztak veszteséget a kontingensnek. Pedig az MH PRT mintegy 180 fős első váltása még csak nem is álmodozhatott a mostani kontingens felszereléséről, fegyverzetéről, járműveiről. Az ISAF szövetségeseinkhez hasonlóan a rendelkezésre álló haditechnikát használtuk, csak később – a biztonsági helyzet drasztikus változásakor – került sor speciális páncélozott járművek beszerzésére.

Honvédségben a misszió előtt alig két esztendővel felállított központi szakemberei élesben, a műveleti területen tanulták és gyakorolták a szakmát.

Mindezen nehézségek ellenére, az MH PRT első váltása kiválóan teljesítette feladatát. A holland féltől átvett és folytatott projektek mellett fokozatosan megkezdtek többek között a saját beruházás-támogató tevékenységüket is, amelynek anyagi fedezetét a magyar állam, valamint az USAID (az Amerikai Egyesült Államok segélyezésért felelős kormány szerve) biztosította. A siker nem is maradt el: az első magyar kontingens utak, hidak, iskolák, kórházak rendbetételének, építettségének főszereplőjeként, nemkülönben a hollandok által megkezdett beruházások befejezésével nagymértékben hozzájárult a lakosság élet- és munkakörülményeinek javításához, egészségügyi ellátásához. (Az első kontingens nevéhez fűződik többek között a Pol-e Khomri-i kórház tüdőklinikai részlegének megépítése és a berendezés biztosítása is.) A magyar felségjel és a zászló, valamint a jelenlétünk elfogadtatásához hozzájárultak az első adományozó akciók is. Takarók, sátrak, zseblámpák és labdák jutottak el ily módon közvetlenül a felhősségi területre tartozó településekre. Meglehet, mindez talán elnéző mosolyra készítette a témában járatan szemléltőt, pedig a lakosság körében a legnagyobb bizalmat leghamarabb így tudta megszerezni az első kontingens. Azok a katonák, akik – az MH PRT-k történetében elsőként – szabadság nélkül, a második misszió sikeres tevékenységének feltételeit is megteremtve szolgáltak Afganisztánban.

MŰVELETRE KÉSZEN

ERÉNYEINK BÁRMIK S BÁRMEKKORÁK, /
HIBÁINKBÓL ÍTÉL MEG A VILÁG. (MOLIÉRE:
A MIZANTRÓP) – OLVASHATJUK AZ MH PRT
MÁSODIK VÁLTÁSÁNAK „ARS POETICÁJÁT” SZÓ
SZERINT IS KŐBE VÉSVE A CAMP PANNÓNIABAN,
A MAGYAR PRT-TÁBORBAN TALÁLHATÓ
SZIKLADARABON. AZ ÚTTÖRŐ ELSŐ
KONTINGENS UTÁN POL-E KHOMRIBA ÉRKEZETT
VÁLTÁS E GONDOLAT SZELLEMÉBEN TÉNYKEDETT
MINDVÉGIG, ÉS TALÁN EZÉRT IS, AZ ÚJJÁÉPÍTÉSI
CSOPORTOK EGYIK LEGSIKERESEBB FÉL ÉVÉT
TÖLTÖTTÉK EL AZ ÁZSIAI ORSZÁGBAN.

Pedig az indulás kissé rendhagyó volt – emlészk vissza a kezdetekre Szabó László dandártábornok, a Honvéd Vezérkar kiképzési csoportfőnöke. (A tábornok 2007-ben még ezredesként, az MH Szárazföldi Parancsnokság hadműveleti és kiképzési főnökeként kapta a második váltás parancsnoki megbízatását, ezért cikkünkben akkori rendfokozatát használjuk. Vele egyébként sorozatunk további részeiben is „találkozunk” majd, hiszen ő volt a MH PRT 7. váltásnak parancsnoka, majd 2011–2012 telén, az ISAF Északi Regionális Parancsnokság, az RC North törzsfőnöke is.)

A kezdet azért volt rendhagyó, mert az MH PRT-2 kijelölt parancsnoka a felkészülés végén autóbalesetet szenvedett Magyarországon, így Szabó ezredes az utolsó pillanatban „ugrott be a szerepre”.

– Lényegében csak a felkészülés zárogyakorlatán találkoztam először a leendő kontingensemmel, de jól felkészült parancsnoktársaimnak, helyetteseimnek

A civil és a katonai projekteket közösen hajtották végre.

köszönhetően, hamar fel tudtam venni a fordulatot. No, meg a kontingens katonáinak jóvoltából – derül ki későbbi szavaiból –, akik professzionális hozzáállásról, felkészültségről tettek tanúbizonyságot a műveletek során is. Hamar vették az akadályokat, soha nem a nehézségeket nézték és gyorsan beletanultak az ottani, egészen másfajta kultúra „kezelésébe” is.

Az MH PRT-2 számára is világos volt a feladatszabás: az első kontingens által megteremtett feltételekre alapozva – a megkezdett projekteket folytatva és újjakat kezdve – áprilusra el kell érni a

teljes műveleti készenlétet (FOC – Full Operational Capability). De mit is jelent mindez nem „katonásan” fogalmazva? A szövetséges erők hamar rájöttek, hogy az évtizedek óta háborúkban élő afgán lakosság alapvető élet- és munkakörülményeinek megteremtése nélkül, csupán katonai eszközökkel nem lehet a helyzetet normalizálni Afganisztánban. Többek között ezért is hozták létre a tartományi újjáépítési csoportokat, amelyek fő feladata a civil lakosság mindenoldalú segítése, a közgazdasági „feltámasztása” és a biztonság alapfeltételeinek megteremtése volt.

PRT-2

2007. FEBRUÁR – 2007. SZEPTEMBER

A kezdetekben több (amerikai, német, holland stb.) modell is létezett, Magyarország ezekből gyűrtra össze a saját változatát. Mivel a PRT-k projektjei minden változatban „két lábon” álltak, az alapelvek továbbra is érvényesültek, miszerint a magyar újjáépítési csoportok, fő feladataikként, segítsék elő a civil projektek megvalósításához szükséges biztonsági körülmények megteremtését, illetve a saját beruházások végrehajtásához nélkülözhetetlen feltételek kialakítását. A magyar állam ehhez a feladathoz 2007-ben ötszázmillió forintot rendelt hozzá, amely összeget a PRT-k időarányosan használták fel. (Fontos ez, hiszen egy évben akár három kontingens is válhatja egymást a műveleti területen.)

Az MH PRT-2 esetében ez azt jelentette, hogy a félmilliárd forintból 75 milliót használt fel a honvédelmi tárca, 25 milliót az egészségügyi tárca, 160 milliót pedig az igazságügyi és rendészeti tárca. A fennmaradó összeg hatékony felhasználásáról pedig a térségben már évek óta ténykedő ökümenikus, valamint a

A magyar tábor a PRT-2 első hónapjaiban.

Szabó László ezredes dr. Isaq Zai kormányzóval és Josef Blotz dandártábornokkal, az RC North parancsnokával.

Amikor még béke és nyugalom volt Baghlánban.

baptista szeretetszolgálat, illetve a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium munkatársai gondoskodtak. Ehhez jött még hozzá a honvédelmi tárca 125 milliós CIMIC-költségvetése, amely elégséges fedezetet nyújtott a misszió jelenlét-elfogadást segítő saját projektjeire.

A mindennapi tevékenységre visszatérve: a PRT-2 volt az első olyan kontingens, amely elkezdte kialakítani a ma már általánosnak és megszokottnak tekintett szervezeti felépítést, és rendelkezik már a speciális képességek egy részével is. Ez volt az első magyar vezetésű „nemzetközi” újjáépítési csoport, hiszen náluk szolgáltak először horvát, szlovák és bolgár katonák is. A civil szférát dr. Busztin György nagykövet, politikai tanácsadó képviselte, és a feladatokba e váltás idején kapcsolódtak be először az Igazságsügyi és Rendészeti Minisztérium állományába tartozó rendőrök, akik az afgán rendőri és biztonsági erők kiképzésében vettek részt.

Visszatérve a kezdetekre, Szabó ezredest kikerése után a PRT-1 parancsnoka, Zsigmond Kálmán ezredes bemutatta a felelősségi területén lévő afgán tartomány „nagy négyesének” – a kormányzóknak, a rendőrfőnököknek, a biztonsági erők parancsnokának, valamint a Sura (tartományi gyűlés) vezetőjének. Az ilyen aktus korántsem protokolláris. Az eddig kialakított kapcsolatok átadásáról, a feladatok folytatásának szavatolásáról, a kölcsönös bizalom megteremtéséről szólt ez a találkozó is. (Szinte valamennyi eddigi PRT-parancsnok elmesélte: csaknem minden

alku kérdése Afganisztánban. Tudták, ha egy tartományi vezető egy beruházáshoz segítséget kér, akkor a katonák biztonságáról is gondoskodik. S nemcsak ott, hanem máshol is – egészen a következő alkuig.)

Mindezen ismereteket Szabó ezredes is a műveleti területen sajátította el. No, meg ahogy mondja, az akkor már jól működő CIMIC háttéranyagaiból, valamint a PRT-k számára összeállított, hadszíntérismeretet, vallási, kulturális és egyéb szokásokat bemutató kézikönyvből.

A magyarok vízvezeték-építéséhez német helikopter szállította az anyagokat.

S ha már a biztonság kérdésénél tartunk: a PRT-2-nek szerencséje volt ezen a területen is. Mandátumuk idején megnyugodtak a kedélyek a tartományban, s a PRT-1 ellen intézett kilenc támadással szemben ők „csak” egyet kaptak. De később erről a támadásról is kiderült, hogy vis maior volt, a támadók valójában összetévesztették az egyenruhákat. Persze a kontingens biztonsága nem csak ezen múlott. A katonai biztonsági és felderítő-, valamint tüzserész-szakemberek tevékenységével, illetve a szisztematikus közelbiztosító és nagyobb te-

Az első afgán női rendőrszakasz lökiképzése.

Az adott szó kötelez: a 3. mission team horvát nemzetiségű parancsnoka kézfogással szentesíti az afgán partnerével „kötött” megállapodást.

repszakaszokra kiterjesztett járórozéssal, a jelenlétet demonstráló (az afgán biztonsági erőkkel közösen üzemeltetett) ellenőrző-átértesítő pontok működésével tudatták a potenciális támadókkal: „itt vagyunk, figyelünk – meg se próbáld!” Többek között ennek is köszönhető, hogy mission team-jeik biztonságosan eljuthattak a tartomány legeludogottabb járásaiba, falvaiba is, így betölthették hivatásukat, a lakosság segítségét.

A minden PRT által folytatott felújítások,

„Lapátos pörkölt” egy elkészült projekt avatásán.

építések, kútfúrások és egyéb beruházások mellett Szabó ezredeseknek két kiemelkedő, a PRT-2-höz köthető projektjük volt. Az egyik a Baghlán járásban található nagymecset tetőszerkezetének felújítása, a másik pedig egy harminc kilométer hosszú vízvezeték általuk megkezdett (a PRT 3. és 4. váltásának idején is folytatott) kiépítése volt. Az első feladat azért volt jelentős, mert a helyi lakosság látta, hogy keresztény (magyar) katonák hoztak használható állapotba egy mecsetet. Bár vallási kérdésekről nem esett szó a projekt során, mégis nagyon respektálták a gesztust. A vízvezeték építése pedig a nemzetközi összefogás miatt maradt emlékeztető: a magyar beruházás sikeréhez nagyban hozzájárultak a német hadsereg CH-53 helikopterei, amelyek a vezetőket szállították fel a hegyekre.

A PRT-1 tapasztalatai után kézenfekvő volt a kérdés: mennyivel volt jobb a helyzetük más – fegyverzet, felszerelés, elhelyezés stb. – területeken? – Sokkal – mondja a volt parancsnok –, hiszen elődeink megteremtették számunkra az alapvető élet- és munkakörülményeket, bevezettek bennünket a

tartomány életébe, s megkezdtek a munkát. Csak a vízellátásunk jelentett némi kezdeti kényelmetlenséget, mivel a helyi, fertőzött víz miatt eleinte lajtos koscsikból jutottunk iható vízhez. No, meg a tábor konyháján dolgozó indiai és a filippino szakácsaink „áldásos” tevékenysége. Az első problémát megoldottuk egy új kút fúrásával, a szakácsainknak pedig megtanítottuk, hogy a pörköltbe nem illik a fahéj... Visszatérve komolyabb kérdésekre, azt is megtudom, hogy a PRT-2 idején a kedvező biztonsági helyzet miatt elegendőek voltak a páncélozatlan, ám ballisztikus takaróval (kevlár-betetes ponyvával) ellátott terepjárók. A kézfegyverek, géppuskák, mesterlövész- és rombolópuskák, valamint a BTR-80A páncélozott szállítójárművek 30 milliméteres gépgyűi pedig elégséges elrettentő és védelmi erőt képviseltek. Éjjellátó képességgel (sisakra szerelt éjjellátó készülékek) már ők is rendelkeztek, a fegyverek éjszakai célzóberendezései pedig azért nem hiányoztak nekik, mert alaprendelkezésükben nem szerepelt éjszakai harc-tevékenység.

A PRT-2 parancsnoka zárszóként még hozzátesszi: jó iskola volt ez a misszió. Megtanulták tolerálni a vallási különbségeket, a más kultúrákat, valamint az európaítól nagyon is eltérő mentalitást. S megtanulták azt is, hogy az átlagember roppant hálás minden segítségért, ugyanakkor nem mindenki gondolkodik így: a kontingensnek hat hónapon keresztül, a nap huszonegy órájában kellett készen állnia az ártó szándékok elhárítására.

Négylábú bombaszagértők

Bryan, a bohókás

KUTYAVILÁG

A ROBBANÓSZER-KERESŐ KUTYÁK AZ MH TARTOMÁNYI ÚJJÁÉPÍTÉSI CSOPORT (MH PRT) MÁSODIK VÁLTÁSA ÓTA SZOLGÁLNAK EGYÜTT A KATONÁKKAL AZ AFGANISZTÁNI MISSZIÓBAN. MUNKABÍRÁSUK ÉS KITARTÁSUK PÉLDÁS. NAPI 8–9 ÓRÁT IS DOLGOZNAK, NYÁRON AKÁR 50 CELSIUS-FOKBAN IS.

Ameleg, a folyamatos koncentráció, az extrém körülmények miatt a hat hónap „kutyaévekben” számítva másfél év. Mint ahogy minden ember, a kutya is önálló egyéniségek. Így az MH PRT tizenkettedik váltásának négylábú kedvencei is azok: a bohókás, a szívós, az arisztokratikus és az önféjű vidámságot lop a táborlakók mindennapjaiba.

Bryan, a bohókás, egy szuperintelligens rajzfilmfiguráról kapta a nevét. Há-

rom és fél éves németjuhász. Fél éves korában került a gazdájához, aki egy rendőrségi alaptanulmányos választotta ki. „Ő volt a legkisebb és a legaranyosabb” – emlékezik vissza a gazdi. „Mintán kiválasztottam, szaknyelven szólva, a «nyers» állapottól a

Ronin, a szívós

Bosco,
az arisztokratikus

végző vizsgáig négy hónapos tréningen vettünk részt. A záróvizsgán gépjármű-, csomag- és épületvizsgálásból, valamint engedelmességből kellett maximális nyújtania. Kettőnk története a sok munkáról és a feltétlen alkalmazkodásról szól. Az első lépéseknél az MH Kutyakiképző Főnökség kiképzője – szakértelmével és türelmével – nagy segítségemre volt. Bryan bohókás és szeret a katonákkal játszani, de egyben munkamániás is. Nagyon érzékeny orrú, a minimális robbanóanyag-mennyiséget is képes jelezni.”

Ronin, a szívós, hároméves belgajuhász, azaz malinois. „A látszat csal, bár félelmetesnek tűnik, nagy lelke van. Sok viszontagságban volt része, mire rátaláltam. Az akkor tíz hónapos kutya a kennelel rácsához szorította a fejét, s rám nézett nagy szemével, amelyből kiolvastam: «Ments meg!» Nevét is kalandos múltja miatt kapta, így lett Ronin, a gazdátlan szármuráj. Ahogy elkezdtük a közös munkát, látszott, hogy mind az apportkészsége, mind pedig a zsákmányszerző ösztöne jó. Örültem, hiszen annyira a szívemhez nőtt, és szerettem volna, ha szakmailag is megfelel a követelményeknek. Az afganisztáni nyári klímát egész jól viseli, nagyon szívós. A robbanóanyag szagától lázba jön. Eppen tegnap, gyakorlás közben, egy autóban elrejtett szagmintát megérezve esélyt sem adott arra, hogy kinyissam az ajtót, beugrott a nyitott ablakon keresztül. Bár a munkában nagyon fegyelmezett, a táborlakóktól kapott támogatásért és jutalomfalatért bármit képes elkövetni.”

Az arisztokratikus Boscot is szép szavakkal illeli a gazdi. „Az öt éves németjuhász szársországi ősskel dicsekedhet. Emellett háromszoros veterán, egy téli és két nyári missziót teljesített már, sikeresen. Nagy rutinnal rendelkezik, de igyekszem segíteni őt a munkájában. Például autótellenőrzések során, hogy kíméljem az ízületeit, felemelem a platformra, így nem kell a magasról le- és felugrania. A nagy meleget a sűrű bundája miatt nehezebben viseli, ilyenkor kicsit kedvetlenebb és többet kell az árnyékban

hűsölnöm. Egy-egy forróbb nap után bizony jólesik neki egy alapos fürdőzés. Bosco az első kutya, és mivel elég régóta dolgozunk együtt, jól kiismertem a jelzésrendszerét. Természetesen nem telik el úgy nap, hogy ne gyakorolnánk. A hazautazás után is folytatódhat a közös munka, ugyanis végre lehetőségem nyílik arra, hogy hozzám költözhessen.”

Bobi, az ötféjű németjuhász és gazdija összeszokott „műveleti” páros. „Ő is veterán, már a második misszióját szolgálja. Munka-maximalista, sokszor előfordul, hogy kétszer is leellenőriz egy-egy autót. Az élete a pörgés. Nincs megállás, lelkesen rohan a kapu felé, hogy dolgozzon. A természetén és kutyaajelenzőin sokat kellett csiszolni, két év telt el, mire teljesen összeszoktunk. Ezért a nevében is mondhatom: ha egy újabb misszió lehetősége felmerülne, szívesen elvállalnánk.”

Bobi, az önféjű

ÚJ NEMZETI KATONAI STRATÉGIA

A honvédelmi tárca égisze alatt kidolgozott új nemzeti katonai stratégiáról a közelmúltban ötpárti egyeztetést tartottak. Az eseményt követő sajtótájékoztatón Hende Csaba honvédelmi miniszter kiemelte: a stratégia egyrészt iránymutatást ad a Magyar Honvédség számára, másrészt tájékoztatást nyújt szövetségeseinknek, partnereinknek, s nem utolsósorban a magyar állampolgároknak. A tárcavezető hangsúlyozta: a dokumentumban megjelenik a kormányváltást követően a honvédelem területén tapasztalható, alapvető szemléletváltás is.

HM Sajtóiroda
Fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

MŰREPÜLÉS

A Magyar Honvédség huszonhárom Gripen-pilótája, vadászirányítója és előretolt repülésszervezője vett részt nemrégiben szimulátoros harcászati kiképzésen a Svéd Királyi Légierő Repülő-harcászati Szimulációs Központjában. A kiképzést megtekintette dr. Benkő Tibor vezérezeres, a Honvéd Vezérkar főnöke is. A résztvevők kétszáz repülési feladatot hajtottak végre. A szimulátoros képzés rendkívül költséghatékony, hiszen miközben nagyméretűben javítja a katonák felkészültségét, kiváltja azokat a valós repülési feladatokat, amelyeket csak nagyságrendekkel drágábban lehetne megvalósítani.

Honvéd Vezérkar

SÁRARANYMEZŐ 2012

A szlovák hadsereg vegyivédelmi kiképzőbázisán, Zemianske Kosztoľ anyban, 2007 óta minden évben kétszer tart kiképzést a székesfehérvári MH 93. Petőfi Sándor

Vegyivédelmi Zászlóalj. A Sáraranymező névre keresztelt, tavaszi és őszi gyakorlatok célja, hogy a magyar katonák éles harcanyagok használatával, ugyanakkor biztonságos körülmények között gyakorolják szakfeladataikat. Miklovich János alezredez, az alakulat megbízott parancsnoka elmondta: eddig az egyéni felkészítésre helyezték a hangsúlyt, most első alkalommal azonban rajszinten zajlott a gyakorlat.

Kép és szöveg: Szücs László

ŐSZI ÜTKÖZET

Egyhetes komplex, kisalegység-szintű harcászati gyakorlaton vettek részt a Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának katonai vezető szakos honvédtisztjelöltjei az MH Ludovika Zászlóalj őscai kiképzőbázisán. Az

Őszi Ütközet 2012 elnevezésű foglalkozás keretében gyakorolták a tűzharcot, emellett szerepelt a programban objektumbiztosítási feladat, épületharcászat, valamint imitált tüzérségi támogatás mellett végrehajtott akció BTR-ek és harckocsik ellen. A negyedéves honvédtisztjelöltek ezeket a feladatokat parancsnoki beosztásban, a rájuk bízott raj teljes állományáért is felelősséget viselve teljesítették.

Bleszkán Szilárd
Fotó: Rácz Tünde

TARTALÉKOSOK BEVONULÁSA

Budapesten, Debrecenben és Tatán zajlott le nemrégiben az önkéntes műveleti tartalékosok bevonulása, melynek során az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár, az MH 5. Bocskai István Lovászdandár és az MH 25. Klapka György Lovászdandár laktanyájának kapuját összesen közel ezerötszázan lépték át. Többségük gyakor a Magyar Honvédségnél szolgált, ám szép számmal voltak közöttük olyanok is, akik korábban valamelyik rendvédelmi szerv állományába tartoztak. Bevonulásuk után tíznapos kiképzés várt rájuk, amelynek elsősorban a korábbi ismeretek felelevenítése volt a célja. A kiképzést követően mintegy ezer tartalékos kapott hadi beosztást valamely katonai szervezetnél.

Honvedelem.hu
Fotó: Galovtsik Gábor

LÁTVÁNYOS ŐRSÉGVÁLTÁS

A kulturális örökség napjainak programsorozatához kapcsolódva, látványos alaki show-val egybekötött zenés őrségváltást tartottak a honvéd palotaőrök Budapesten, a Szent György téren, a Köztársasági Elnöki Hivatalnál. Az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár zenekara pontban déli 12 órakor kezdte meg a műsorát. Ugyanekkor kezdődött a 32. Nemzeti Honvéd Diszegységhez tartozó Honvéd Palotaőrőség látványos alaki elemekkel „vegýtett” őrségváltása is. Őcsai Géza alezredez, vezénylőparancsnok elmondta: egyhetes előkészítés után hajtották végre a fegyveres alaki bemutatót és a show-elemek megtűzdelt zenés őrségváltást, amelyet kifejezetten erre az alkalomra, külön koreográfia alapján terveztek meg.

Tamás Tibor
Fotó: Galovtsik Gábor

WASHINGTONI ELISMERÉS

Hivatalos látogatáson az Amerikai Egyesült Államokban járt Hende Csaba honvédelmi miniszter, akit fogadott Leon Panetta amerikai védelmi miniszter. Megbeszélésükön a felek egyetértettek abban, hogy kiemelkedően fontos a két ország számára az átstrukturálódó transzatlanti szövetség erősítése, amelynek hatékony eszközei lehetnek a közös gyakorlatok, kiképzések. Jó példa erre a Magyar Honvédség és az Ohiói Nemzeti Gárda jövőre, Magyarországon megrendezendő váltságkezelési és katasztrófa-elhárítási gyakorlata. Panetta külön elismerését fejezte ki a Magyar Honvédség hatékony afganisztáni szerepvállalásáért is, egyben kijelentette: Magyarország erős szövetséges egy fontos régióban.

Honvedelem.hu
Fotó: defense.gov

AMERIKAI KITÜNTETÉS A VEZÉRKARI FŐNÖKNEK

Rangos elismerésben részesült dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke, aki az USA Európai Szárazföldi Parancsnokságán, a németországi Heidelbergben vehette át Mark P. Hertling altábornagytól, az Amerikai Egyesült Államok Európában állomásozó szárazföldi erőinek parancsnokától a Legion of Merit elnevezésű kitüntetés parancsnoki fokozatát. Az indoklás szerint a tábornok a 2010 júniusa és 2012 márciusa közötti időszakban, vezérkari főnökként tanúsított kiemelkedően dicséretes tevékenységével szolgált rá a kitüntetésre.

Honvedelem.hu

KÁPOLNAAVATÁS

Átadták az Isteni Irgalmasság Ökumenikus Kápolnát az MH Honvédkórházban, amelyet megáldottak a Tábori Lelkesi Szolgálat vezetői. Simicskó István, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára ez alkalomból mondott beszédében úgy fogalmazott: a kápolnából sugárzó szeretet segíti a beteget a felépülésben, hitet ad a gyógyulásukhoz, egy szersmind az itt dolgozók lelkét is megerősíti. A kápolnára büszkék lehetnek mindazok, akik közreműködtek a létrehozásában, és büszke lehet rá a honvédkórház is.

Draveccki-Ury Ádám
Fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

VIVÁT HUSZÁR!

A „Vivat Huszár” elnevezésű, nemrégiben megtartott katonai és polgári hagyományörző találkozó dr. Szarka Gábor megnyitójával vette kezdetét. A HM kabinetfőnöke tolmácsolta Hende Csaba honvédelmi miniszter üdvözlését, majd a hagyományörzők tevékenységének fontosságáról, valamint azon értékek jelentőségéről szőtt, amelyek elődeinket segítették a haza és a nemzet fennmaradásáért folytatott küzdelmükben. Kiemelte: a Magyar Honvédség megújítása elképzelhetetlen anélkül, hogy a nemzet ismerje és értsse azt az áldozatos munkát, amit a honvédek végeznek a haza védelmében. Ennek fontos része az is, amikor a múltunkra, az előttünk járók életútjára emlékezünk.

Draveccki-Ury Ádám
Fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

SEGÍT A MILES-RENDSZER

Harminckét órás harcászati gyakorlatot hajtott végre az MH 5. Bocskai István Lövészdandár 62. lövészsászlóaljának bázisán megalakított MH Sászlóalj-harcsoport kijelölt állománya. A közel 350 résztvevő többsége lövészkatonára volt, de a végrehajtásban aktívan közreműködött a sászlóalj aknavetőszakasza és a törzstámogató század is. A kiképzést a sérülések imitálására is alkalmas MILES (Multiple Integrated Laser Engagement System) lézeres szimulációs rendszer tette még életszerűbbé. A gyakorlat levezetéséért felelős Tarjáni Attila százados elmondta: a MILES-rendszer alkalmazásával a harci morál is javult, hiszen a katonák így sokkal komolyabban veszik a harcéri mozgásokat.

Búz Csaba hadnagy

Az Eziüstcápa gyomrában

A SZIKLA

A SZIKLA EGY KÜLÖN VILÁG. MISZTIKUM LENGI KÖRÜL, HISZEN CSAK A „KIVÁLASZTOTTAK”, A SPECIÁLISAN KIKÉPZETTEK ÉRTIK IGAZÁN, MI MINDEN TÖRTÉNIK ITT, A LÉGTÉRFIGYELÉS MINDENNAPJAIN...

Noha az MH Légi Vezetési és Irányítási Központ légiirányítóközpontja esetében csupa objektív dologról – folyamatos irányításról, angol szakszavakról, kiképzési repülésről, nyomon követésről, dokumentálásról beszélünk – a „lelki tényezők” sem hagyhatnak hidegen, amikor a védett tér elé érünk. Mobiltelefonunk kis szekrénykébe kerül: a külvilág ezzel gyakorlatilag megszűnik számunkra, „idegenek” számára, s a védtelenség érzésével lépünk be a félhomály és hűvöség uralta folyosókra.

A hadművelleti terem a Magyar Honvédség, a katonai szolgálat egyedi, különleges színtere. Itt, a természetes barlangrendszerben kialakított mesterséges környezetben – a Sziklában – nem látjuk a nyomon követett civil repülőgépek égi sziluetteit, nem hallhatjuk a harci gépek hajtóműveinek süvítő hangját. Pedig „repülnek és süvítenek”:

legalábbis a monitorokon, mint apró ikonok, a légi helyzetképet ellenőrzők, légterfigyelők mindennapos „társai”.

HÁTRADÓLNI NEM LEHET

Radarok, irányítás, légtérrelőrzés és repülőgépek: elválaszthatatlan egységet képeznek, egyik sincs a másik nélkül. Emberi életek, komoly értéket jelentő épített világunk és az ország légtérének biztonsága függ attól a munkától, amit a mai szolgálatvezénylés alapján Nagy Gábor őrnagy, váltásparancsnok (MC, master controller) koordinál.

– Silvershark, MC! – emeli fel a munkaállomására telepített telefonok egyikét az őrnagy, aki nem olyan régen vette át a szolgálatot kollégájától, Kovács

tálsian” hátradólni, fejben kiengedni egyetlen pillanatra sem lehet.

Becslések szerint a Magyarország légtérében lezajló napi civil légi forgalom körülbelül 2000–2500 gépet jelent. A radarszázadok működtette, üzemeltette radarok érzékelik a gépeket. Az adatok ide, a légiirányító-központba érkeznek, ezeket elsőként az útvonal-előállító csoport útvonalkövető (TKM, tracker manual) beosztásban dolgozó katonái értékelik. Meghatározzák például azt, hogy az adott elsődleges jel valóban repülőgéptől származik-e, és ha igen, akkor a számítógépen történt követését lehetővé tevő szimbólummal, úgynevezett track-kel látják el.

– Ez az úgynevezett track-képzés folyamata, minden itt kezdődik. A re-

track-számokkal ellátott gépeket az előre meghatározott azonosítási kategóriákba. A századostól azonban megtudom: épp ebben a pozícióban rejlik a legtöbb hibalehetőség. Noha minden kategóriának megvannak a paraméterei, folyamatosan figyelni kell a gépek mozgását, mert a repülési tervnek megfelelően haladó gép besorolásában – az első azonosítást követően, újabb körülmények hatására – akár változás is beállhat; ilyenkor pedig azonnal „át kell azonosítani” a repülőgépet.

– Nyilvánvalóan más kategóriába sorolunk egy általános járatgépet és mondjuk egy Gripent. Szintén más csoportba kerülnek a VIP-szállító gépek és megint más azonosítást kapnak a nem NATO- és nem EU-tagállamok katonai gépei – mondja a százados, aki váltótársaival együtt akkor találja magát nehezebb helyzetben, amikor nem áll rendelkezésre elegendő adat az azonosításhoz. Ilyenkor megkezdődik az egyeztetés az illetékes légügyi hatóságokkal, vagy éppen a Külügyminisztériummal, ha például a diplomáciai engedély körül támadna némi bonyodalom.

VÁRJA IS, MEG NEM IS

Egy munkaállomással odébb, a légtérrelőrző-rendszer képeztetbeli csúcsa felé haladva, a monitoron hazánk felett igen lassan haladó zöld „repülőgép-ikonokat” láthatunk. Nem véletlenül tűnik nyugodtnak a légi helyzetképet előállító csoport aktuális parancsnoka (TPO), Szalontai Richárd főhadnagy.

– A zöld azt jelenti, hogy minden rendben van. A monitoron kijelölve látható az előjáró harcálláspont által meghatározott felelősségi légtér, amelyben jelenleg dolgozunk. Jól látszik az is, hogy a határainkon sok, pirossal jelzett gép mozog. De ezekkel nincs dolgunk jelenleg, mert nem repülnek be a légtérünkbe. Átlagosan, csendesen a délelőtt – ad rögtönzött helyzetjelentést a főhadnagy, aki a jelenlegi, idillinek mondható helyzetben „csak” várja az esetleges légi eseményeket. Azaz, dehogyan várja...

Furcsa kettősség ez, mert mindkét állítás egyszerre igaz. A TPO felelős ugyanis az imént leírt munkafolyamatát és kissé eltúlozza: akkor dolgozik, ha gond van. Nyilván az a jó, ha minden a szabályos mederben halad, csakhogy ilyen nap ritkán adódik a központban. Közeledhet a légtér felé például repülé-

István őrnagytól. A Silvershark – azaz az Eziüstcápa – a CRC nemzetközi hívóködja. A terem közepén fenn, a nagy kivettők felett vöröslő számok tanúsága szerint reggel fél nyolcra jár az idő – az egyezményes koordinált világidőt (hadművelleti időt) jelző óra pedig éppen két órával kevesebbet mutat.

Az eligazítást és a szolgálatok átadását-átvételét követően a szekciók a konzolokba történő belépéssel, valamint a felhasználói felület beállításával megkezdik napi, szokásos munkájukat. Forgószékeik stílszerűen „légierő-kék” színűek, kényelmesek, praktikusan gurulva közlekedhetünk velük a munkaállomások között és hátradőlve egészen jól lehet bennük pihenni. Persze, „men-

pülőgépektől származó jeleknek track-számot adunk, ami alapján majd be lehet őket azonosítani. Mi különböző kombinációkat alkalmazunk, a számokat maga a számítógéprendszer generálja – világítja meg az útvonalkövetők feladatát Czinege Tünde főtörzsőrmester.

REPÜLŐGÉP: AZONOSÍTVA!

Néhány munkaállomással odébb, az egyik monitor felett újabb, megfajtszerű váró betűk: IDO. Az identification officer, magyarul az azonosító tiszt, Molnár János százados szolgálati helyénél járunk. Az itt tevékenykedő részleg feladata első látásra roppant egyszerűnek tűnik: két perc alatt be kell sorolniuk a

si tervvel, illetve diplomáciai engedéllyel nem rendelkező gép vagy olyan repülő eszköz, amelyik nem tartja a rádiókapcsolatot. Ilyenkor azonnal intézkedni kell. Össze kell gyűjteni az adatokat, dokumentálni a történetet, s végül jelentésben rögzíteni az esetet.

– Sokszor van a gépnek repülési terve, csak éppen nem érkezik meg hozzánk, elakad valahol a rendszerben. Az ilyesmi azonban szerencsére egyre ritkább. A rádiókapcsolat hiánya viszont gyakori eset. Ilyenkor rögzítjük az összes, adott pillanatban elérhető adatot, majd a további információk begyűjtése mellett jelentek például az MC-nek, adott esetben a szomszédos országok légiirányító-központjainak, és természetesen az olaszországi előjáró harcálláspontnak – avat be minket a várható, de mégsem várt légi eseményekbe a főhadnagy.

– Megkezdődött a készségfejlesztési Grijen-géppár gyakorló riasztása – szakítja félbe a tájékoztatást Szalontai főhadnagy

a képernyőről fel sem pillantva, mi pedig máris átmegyünk a fegyverzetirányító-szekcióhoz, ahol éppen Börcsök Balázs főhadnagy, vadászirányító közlő rövid, határozott angol szakkifejezéseket a Gripenek hajzóival. Arcáról egy pillanat alatt „leolvasható” a tökéletes koncentráció.

KÖSZÖNÖM, MEGVAN A CÉL!

Előre meghatározott légterben napi feladat az elfogás gyakorlása, és ilyenkor nem csupán a vadászok, de az irányítók is gyakorolnak.

– A lényeg: az elfogásnak sikerülnie kell, azaz rá kell vezetnem a gépet a célra, persze mindeközben ügyelve arra, hogy betartsuk az ide vonatkozó törvényeket és repülésbiztonsági szabályokat. El kell jutni addig a pozícióig, amikor a hajzó azt mondja: „Köszönöm, megvan a cél!” Meghatározom többek között a megközelítési eljárást, a repülési magasságot és a sebességet. Az elfogás

zátartozik a mindennapokhoz, mint mondjuk a reggeli rádiótesztelés. Az alig több mint egy éve végzett fiatal vadászirányító, Tulok András hadnagy is zubonyt vesz fel, miközben azt taglalja, hogy irányítóként sokkal inkább a saját képességeire van utalva, mint a más területen dolgozó szakasparancsnokok. Szerinte ide különlegesebb képességek kellenek, amelyeket aztán folyamatosan lehet fejleszteni.

– A mi munkánkban nagyon fontos a kiemelkedő stressztűrő-képesség és figyelemösszpontosítás. Gyorsan kell reagálni az eseményekre, nincs két ugyanolyan feladat, nincs két egyforma nap. „Csak” egy dolog ismétlődik meg az év minden napján: nullától 24 óráig védelemzük az ország légterét és biztosítjuk a kiképzési repüléseket. Noha az irányításnak léteznek különböző fajtái, a légvédelmi feladatoknál, mint például az éles alfa-riasztás, a teljes felelősség az irányító vállán van – mondja a hadnagy.

A VÁLTÁSPARANCSONK

során a látási viszonyok okozhatnak gondot, ám a kijelölt cél is változtathatja a repülés paramétereit, és ilyenkor „utána kell mennem”. A munka minden perce izgalmas – foglalja össze dióhéjban a gyakorló elfogás (Tango Scramble) lényegét a főhadnagy.

– A nyári leállítás után kezdődik újra a kiképzési repülés is – fűzi hozzá Börcsök Balázs –, a hajzók épp ma kezdenek az alapvető feladatokkal. Aztán persze folyamatosan jönnek a magasabb szintű gyakorlatok, például a hangsebesség feletti elfogás, az éjszakai harcászat, vagy a „kettő a kettő elleni” harc. Folyamatosan igyekszünk alkalmazkodni a hajzók igényeihez, és ez fordítva is igaz.

Jó néhány óra elteltével egyszerre csak fázni kezdünk, pedig a hőmérséklet itt lenn állandó. Állítólag ez természetes jelenség, ugyanúgy hoz-

A hadműveleti központban a rendszer csúcán a váltásparancsnok (MC) áll. Az eltelt órákban megszámlálhatatlanul

sokszor kellett telefonon egyeztetnie, jelentenie, például az előjáró harcálláspontnak, a Poggio Renaticóban települt 5. légi műveleti központnak.

Nagy Gábor őrnagy szerint az MC sajátos helyzetben van a napi munkavégzést tekintve, mert noha minden végső döntés és a végső felelősség az övé, a szkeciók konkrét munkájába nem szól bele. Ha viszont a szkecióparancsnoktól kérdést kap, azonnal tudnia kell a választ.

– Munkánk során előfordul, hogy huzamosabb ideig „csak” készenlétben kell állnom, és ezt a várakozást jól kell tolerálni. Külső szemlélő számára bizonyára nem lehet túl izgalmas, hogy a légi helyzetképet nézzük a monitorokon. De a repülés napi 24 órában, folyamatosan zajlik és bármelyik pillanatban történhet olyasmi, amire azonnal reagálnunk kell. Ehhez hozzá kell szokni. Légi esemény bekövetkeztek, akár az éjszakai pihenésből felébredve, két perc alatt, a megfelelő kulcsszavak ismeretében meg kell kezdeni a szakszerű tevékenységet – szögezi le a váltásparancsnok.

Ez a munka nem csupán a veszprémi Sziklában, hanem a NATO valamennyi hasonló központjában ugyanúgy zajlik.

Mivel Nagy Gábor őrnagy ellenőrként rendszeresen jár más nemzetek központjaiban is, saját tapasztalata alapján mondja: a végeredmény tekintetében mindenhol jó szinten hajtják végre az előírt feladatokat. Csak éppen az nem másodlagos, hogy miként érik el ezt a végeredményt.

– A végrehajtást tekintve vannak bizonyos különbségek, de számtalan visszajelzés igazolja: noha a szövetség „fiatal nemzeti” közé tartozunk, a magyar katonák a jók között is jól teljesítenek – von mérleget az őrnagy.

Kattan mögöttünk az ajtó, megint lépcsők és folyosók kóvetkeznek, majd ismét a szobában találjuk magunkat. Az égbolton látható „apró” gépekről és a kondenzcsíkokról egy ideig a monitorokon lassan mozgó zöld ikonok és a légterünk védelme felett űrködők mindennapi helytállása jut eszünkbe...

NÉGY ORSZÁG, TÍZ HELIKOPTER, HÁROMSZÁZ KATONA – TÖBBNEMZETI HELIKOPTERES HARCÁSZATI GYAKORLATOT TARTOTTAK SZEPTEMBER ELEJÉN, SZOLNOKON. NATO-PARTNEREIKKEL ILYEN KÖZÖS FELADATOT ELŐSZÖR 2006-BAN HAJTOTTAK VÉGRE A MAGYAR LÉGIERŐ HELIKOPTER-PILÓTÁI, DE HAT ÉV MÚLTÁN, MOST ELŐSZÖR KÉTSZINTŰ TÖRZS DOLGOZOTT A PARANCSNOKOK KEZE ALÁ.

Magyar, lengyel, macedón és szlovák pilóták, repülőműszakiak, valamint szárazföldi alegységek katonáinak részvételével, többnemzeti helikopteres harcászati gyakorlatot tartottak Magyarországon. A lebonyolításában részt vett az MH Összhaderőnemi Parancsnokság, az MH 25/88. Könnyű Vegyes

Zászlóalj, az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj, az MH Bakony Harkiképző Központ, az MH Légi Vezetési és Irányítási Központ és az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis kijelölt állománya is. A Logical Decision 2012 elnevezésű gyakorlat vezetője Lamos Imre dandártábornok, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis parancsnoka, az igazgatója pedig Simon Péter őrnagy, a

idő alatt megközelíthető helyeken is biztosítani a csapatok ellátását, a tüztámogatást. Nélkülözhetetlenek a korszerű hadviselésben; az elmúlt évek tapasztalatai is azt bizonyították, hogy meghatározó és egyre jelentősebb szerepet töltenek be a szárazföldi csapatok tevékenységének támogatásában. Ezekre az újabb és újabb kihívásokra, a folyamatosan változó alkalmazási szempontokra próbáltuk felkészíteni a gyakorlat résztvevőit.

A gyakorlat vezetőjétől megtudtuk: elsősorban a hadműveleti területen, többnemzeti kötelékben, NATO-elvek szerint végrehajtandó harcászati feladatokat gyakorolták, míg az alkalmi harci kötelek, együttműködve a szárazföldi csa-

**TÖBBNEMZETI
KÖTELEK**

Logical Decision 2012

patokkal, az aszimmetrikus hadviselésben alkalmazandó különleges műveletek feladatait teljesítették. Mindemellett a gyakorlat során a részt vevő nemzetek katonái megismerhették egymás helikoptertípusait és azok képességeit, amelyeket figyelembe kell venni a közös feladatok tervezésekor. Lamos tábormok külön hangsúlyozta: a NATO előírásait, alkalmazott eljárásait alapul vevő feladatok biztonságos és sikeres végrehajtásához nélkülözhetetlen a tökéletes összhang a légierő és a „szárazföld” alakulatai, a hazai

sét, az éjjellátó készülékkel történő repülést, a harci körülményeknek megfelelő kutatást és mentést. (Combat Search and Rescue – CSAR.)

– Egy kicsit nehezen indult a közös munka – értékelte az első napokat Lamos tábormok. – Ugyanis, mintha minden nemzet katonái megpróbáltak volna valahogy „beburkolózni” és a többiekől egy kicsit elszigetelődve, a saját eljárásaik szerint megtervezni a feladatok végrehajtását.

A gyakorlat igazgatója azonban még időben észrevette ezt, és kellő tapintattal tudatosította a résztvevőkkel, hogy mivel nemzetközi gyakorlatról van szó, a tervezéstől a végrehajtásig nemzetközi megoldásokra van szükség. A szövetségi rendszerben ugyanis a felderítés által szolgáltatott napi információkat többnemzeti törzs dolgozza fel.

– Ezt modelleztük mi is – tette hozzá a tábormok –, de most a NATO gyakorlatával összhangban, számolva a várható műveleti körülményekkel, úgynevezett kétszintű törzssel dolgoztunk, vagyis az összhaderőnemi szintű irányító törzs mellett zászlóalj szintű végrehajtó törzs koordinálta a harctevékenységeket.

A gyakorlat igazgatója, Simon Péter őrnagy is sikerként értékelte, hogy a kitűzött célt elérték, felkészültek a műveleti területen várható feladatokra.

– Missziós tapasztalataink alapján tudjuk, milyen feladatokat kell gyakorolnunk végrehajtói és parancsnoki szinten. Ezért most a vezetői törzsek „kellő terhelésként” elsősorban műveleti területen is várható feladatokat kaptak – mondta az őrnagy.

– Ilyen volt például a szállító- és a harci helikopterek közös alkalmazása, a különböző szárazföldi műveletek támogatása. A Logical Decision 2012 tehát nem helikopteres gyakorlat volt, hanem tulajdonképpen egy összhaderőnemi nemzetközi együttműködés, ahol olyan kollegákkal találkoztunk, akikkel majd a műveleti területen is együtt fogunk dolgozni. Márpedig egy kevésbé barátságos környezetben nagyon jó, ha olyan bajtársakkal dolgozhatunk együtt, akikben feltétel nélkül megbízunk, akiknek már a gondolatait is ismerjük. Ez nemcsak az egyén biztonságát, hanem a szervezet működőképességét, az adott művelet végrehajthatóságát is szolgálja.

A tíznapos nemzetközi gyakorlat látványos bemutatóval zárult, amelyre a tervetől eltérően, a táborfalvai lőtér helyett, a szolnoki helikopterbázison került sor. Az időjárás ugyanis módosította a forgatókönyvet: biztonsági okból, az alacsony felhőzet miatt nem tudtak a helikopterek kötelékben repülni. A helyszínváltás következtében csak a betervezett éleslövészet maradt el, minden más mozzanatot végrehajtottak. A feltetelezett helyzetben, egy fiktív hadműveleti területen talált ért egy helikoptert. A gép a frontvonal ellenséges oldalán hajtott végre kényszerleszállást, a személyzet tagjai súlyosan megsérültek. Kimentésükre légi úton speciális erőkötet küldtek, amelyek kiválóan elvégezték a rájuk bízott feladatot.

A bemutatót megtekintette Sáfár Albert dandártábormok is. Az MH Összhaderőnemi Parancsnokság légierő haderőnemi főnöke elismerően szólt a látottról. Mint mondta, ez a gyakorlat kiváló példája volt annak, hogy miként lehet közös tervezéssel, takarékosan összeállítani olyan kiképzési programot, amely minden résztvevőnek hasznos ismereteket, képességfejlesztési lehetőséget ad.

TÁBORI POSTA

HADISÍRGONDOZÁS

A HADISÍRGONDOZÁS MINDEN NEMZET ALAPVETŐ KÖTELESSÉGE. A HAZÁJÁÉRT ELESETT KATONÁT HALÁLA UTÁN IS MEGILLETI A GONDOSKODÁS: FELLELT FÖLDI MARADVÁNYAIT EL KELL TEMETNI, SÍRJÁT PEDIG AZ EMLÉKE ELŐTTI TISZTELGÉS JEGYÉBEN ÁPOLNI KELL. HISZEN A HÁBORÚ CSAK AKKOR ÉR VÉGET, AMIKOR AZ UTOLSÓ HÓSI HALOTTJÁT IS ÖRÖK NYUGALOMRA HELYEZTÉK.

MEGKÉSETT TISZTELGÉS HŐSEINK ELŐTT

Az első és a második világháborúban meghalt magyar katonák száma nagyjából ismert, sokuk végső nyughelyéről ugyanakkor keveset vagy éppen semmit sem tudunk. Ezen a helyzeten igyekszik változtatni a jelenlegi formájában 2011 ősze óta működő HM Katonai Hagományőrző és Hadisírgondozó Osztály, melynek munkatársai szemléltűjaik során folyamatosan kutatják a háborúk magyar katonáldozatainak sírjait, hazánkban és külföldön egyaránt. A hadisírgondozás tiszteletadás hadtörténelmünk hősei, a magyar katona előtt. Mint ahogy arra Töll László alezredes, osztályvezető rámutatott: nem engedhetjük feledésbe merülni azok emlékét, akik a legdrágábbat, az életüket adták a hazáért; tennünk kell azért, hogy a tár-

sadalom megismerhesse történetüket, büszke lehessen hősi helytállásukra.

TÖRVÉNYBE FOGLALVA

A hadisírok védelméről az 1949-es genfi egyezmény, illetve az azt kiegészítő – 1977-ben aláírt – jegyzőkönyv rendelkezik, emellett hazánk kétoldalú szerződéseket is kötött, amelyek részletesen meghatározzák az érintett felek feladatait, jogait, kötelezettségeit. Magyarország eddig hét állammal írt alá együttműködési megállapodást: elsőként – még 1995-ben – Németországgal, később pedig Oroszországgal, Ukrajnával,

Idén áprilisban, a rudkinói II. Magyar Központi Katonai Temetőben öt magyar honvéd földi maradványait helyezték végső nyugalomra.

Vitéz Barankay József rohamtüzér százados Ivano-Frankivszkban fellelt koporsója és azonosságí jegye.

Karéliában mintha egy mitológiai tájon járnánk, ahol a mocsár és a mocsaras erdő váltogatja egymást.

Moldáviával, Olaszországgal, Szlovéniával és Romániával is. Az összképhez mindazonáltal hozzátartozik, hogy jelenlegi ismereteink szerint több tucat országban vannak magyar hadisírok.

Ithon 2012. január elsején lépett hatályba az a jogszabály, amely méltó keretet biztosít a hadisírgondozás egész rendszerének. Maruzs Roland őrnagy, a HM Katonai Hagyományörző és Hadisírgondozó Osztály vezetőjének helyettese úgy fogalmazott: nagy áttörés volt ez, hiszen eddig a házáknban eltemetett magyar katonák nyughelyei nem élveztek védelmet, ellentétben a külföldi katonák sírjaival, melyek fennmaradását nemzetközi egyezmények garantálják. A jogszabály a hősi temetési hely feletti rendelkezési jogot a honvédelmi miniszter kezébe adja, emellett kimondja, hogy a hadisírok mentesek a megváltási, illetve újraváltási díjfeltétel kötelezettsége alól, ráadásul miniszteri engedély nélkül nem számolhatók fel, akármilyen állapotban vannak.

ELTÉRŐ MÓDSZEREK

Az egyes országok eltérő gyakorlatot követnek a hadisírgondozás területén. Az Amerikai Egyesült Államok például a pénzt nem sajnálva keresi a világ csataterrein eltűnt, elesett katonáit, hogy aztán a fellelt földi maradványokat hazai földben helyezhessék végső nyugalomra. Ezzel szemben a Német Hadisírgondozó Népi Szövetség (Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge – VDK) az exhumálás után nem szállítja haza halottjait, hanem az adott országban, központi temetőben hantolja el őket.

Ugyanígy jár el Magyarország is, amely az elmúlt években két központi temetőt létesített külföldön. Aligha meglepő, hogy erre a második világháborús magyar honvédség legvé-

A hadifoglyok által épített kétszintes faházak Karélia-szerte megtalálhatók.

resebb harcainak színterén, Oroszországban került sor, közelebről Boldirjevka, illetve Rudkino települések közelében; e két sírkertbe kerültek az egykori doni hadműveleti területen elesett katonáink.

Ukrajnában még kialakítás előtt áll a központi temető, de kutatási eredményekben ott sincs hiány: idén nyáron ugyanis a magyar hadisírgondozók – a VDK, illetve a helyi egyetem régésztanára, Igor Kocskin segítségével – megtalálták az egyik legmagasabb katonai elismeréssel, a Magyar Tiszti Arany Vitézségi Éremmel posztumusz kintüntetett vitéz Barankay József százados földi maradványait. Barankay százados egy, a második világháború idején felállított csapatnem, a rohamtüzérség ikonikus figurája volt. Az 1. rohamtüzérszázad parancsnokaként vonult ki a galíciai hadműveleti területre, ahol 1944. július 13-án esett el: egy bombatalálat végzett vele és két bajtársával Ivano-Frankivszk (akkori nevén Sztaniszlau) városától nem messze.

Maruzs Roland kiemelte: a honvédelmi miniszter döntése alapján – tekintettel a százados érdemeire – az eddig követett gyakorlattól eltérően hazaszállították a földi maradványokat. A hamvak újratemetésére novemberben kerül sor a Fiumei úti sírkert 52. parcellájában, amely a hadisírgondozók terve szerint a jövőben a magyar katonahősök panteonjaként is működne.

Ivano-Frankivszkban persze nemcsak Barankay József földi maradványai kerültek elő, hanem további mintegy 120 magyar katonáé is. A hamvakat – az azonosítás után – a Potelicsiben működő ukrainai német központi katonai temetőbe szállították. A VDK-val kötött megállapodás értelmében a sírkertben kialakítanak egy magyar parcellát, s később ott helyezik végső nyugalomra hősi halottainkat.

Töll László mindehhez hozzátette: a Német Hadisírgondozó Népi Szövetséggel példaértékű a kapcsolatuk, kölcsönösen segítik egymás munkáját Ukrajnában, Szlovákiában, Szerbiában, Romániában – közelebről Erdélyben – és Oroszországban. A VDK ráadásul a hadisírgondozáshoz kapcsolódó ifjúsági táborok szervezésében is komoly tapasztalatokkal rendelkezik. Az utóbbiakat hamarosan a magyar fél is megismerheti, jövő nyáron pedig a tervek szerint sor kerülhet egy közös szervezésű magyarországi táborra is.

IDŐTÁLLÓ EMLÉKMŰVEK

A magyar hadisírgondozók tevékenységében meghatározó szerepet töltenek be a különböző szemleutak, ellenőrző utak is. Legutóbb Oroszország északnyugati részén, a Finnországgal határos Karéliában járt egy kis csapat, melynek Töll László alezredes, Maruzs Roland őrnagy és Havasi Irina kormánytisztviselő, oroszországi szakreferens volt a tagja. Tizenegy helyszínt kerestek fel, s az egykori hadifoglyotáborok helyén emelt emlékművek állapotáról tájékozták; ezeket még 2000-ben, az orosz államadósság terhére állította az ország hadisírgondozó szervezete, a Vojennje Memoriáli.

A lágerekből – ahol a magyarok mellett németek, finnek és olaszok is raboskodtak – egyébként mára nem sok maradt, miután a természet nagyrészt felemészte ezeket az ember alkotta létesítményeket. Ugyanez nem igaz az emlékművekre, melyeket az orosz fél rendkívüli szakértelemmel állítottatott, időtálló módon. Egy gránittömb lecsiszolt oldalára vésték az

egységes feliratokat, e mellé pedig egy, a földbe több méter mélyen süllyesztett betonalapra nyugvó, fémből készült kettős keresztet emeltek. Az emlékműveket oda telepítették, ahol egykor a hadifoglyotábor temetője állt. A helyiek nem háborgatják ezeket, épp ellenkezőleg: gondozzák, virágot, ko-

A gránitból emelt hadifogly-émlékművekre egységes felirat került.

szorúkat visznek rájuk. Oroszországban egyébként eddig 376 magyar hadifogly-émlékmű épült. Gondozásukat a Vojennje Memoriáli végzi, amellyel – akárcsak a VDK-val – nagyon jó kapcsolatot ápol a magyar partnerszervezet.

Maruzs Roland megjegyezte: a szovjet hadifoglyotáborokban meghalt katonáinkról nincs pontos adat. Az orosz féltől egy 68 000 nevet tartalmazó listát kaptunk, de a hadtörténész szakmán belül is vita folyik arról, hogy valójában mennyi áldozatot követeltek a lágerek. Az említett számnál bizonyosan jóval többet, hiszen a gyűjtőtáborokban (ilyen működött például Temesváron vagy Foksányban) elhunytakról gyakorlatilag semmiféle adatunk sincs, márpedig ott a különböző járványok ezrével szedték áldozataikat.

HAZAI EREDMÉNYEK

A hadisírgondozók az elmúlt hónapokban nemcsak külföldön, hanem idehaza is rendkívül aktívak voltak. A magyar hősök napjára például a Farkasréti temető nyolc volt katonai parcellájában felújították tizenegy hősi halott sírját. Még látványosabb eredményt hozott egy másik munka, a veszprém-alsó-

városi temető 1927-ben átadott, első világháborús hősi parcellájának rendbetétele. A szakemberek mind a 350 nyughely esetén ugyanazt a sírjelet alkalmazták, a névtelen hősöknel pedig – angol mintát követve – az „Isten előtt nem ismeretlen” feliratot vésték a fejkőre. Magát a felújítást egyébként komoly szakmai munka előzte meg, hónapokat vett igénybe a pontos kataszter kialakítása: ennek során összevetették a bécsi hadilevéltár (Kriegsarchiv) vonatkozó dokumentumait a Veszprém megyei levéltárban őrzött iratokkal, illetve a helyszíni felmérés dokumentációjával.

Maruzs Roland tájékoztatója szerint a Farkasréti temetőben tovább folytatódnak a felújítások, emellett Várpalotán hamarosan méltó síremléket állítanak a második világháború során ott elesett magyar katonák emlékére. A jelenlegi legfontosabb feladat ugyanakkor az egységes hadisír-nyilvántartás létrehozása; az osztály ugyan nagyon sok részinformációval rendelkezik, mégsem tudják pontosan, hogy Magyarországon mennyi hadisír (beleértve a külföldi katonákét is) található, s azok milyen állapotban vannak.

Hasonlóan nagy volumenű vállalkozás az első világháborúban elesett magyar katonák adatainak összegyűjtése, melyet az osztály a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeummal közösen végez. Az adatbázis kiépítését nehezíti, hogy hazánkban az első világháborús veszteségi nyilvántartásokat az 1950-es években megsemmisítették, így azok ma már csak a bécsi hadilevéltárban érhetőek el. A kutatást ugyanakkor az osztrák

A sátoraljaújhegyi Hősök temetőjében tartott ünnepségen Hende Csaba mondott beszédet.

A VIRTUÁLIS TÉRBE

Az online felület létrehozásánál fontos szempont volt, hogy a hadisírgondozás iránt felkeltsék az ifjabb generációk érdeklődését, ugyanakkor a weboldal segítségével a hozzátartozók is információhoz juthassanak a harcokban elesett családtagjaikról. Utóbbihoz nyújt segítséget az a kereső, amely jelenleg a második világháború keleti frontján, illetve a történelmi Magyarország területén életét vesztett több mint 70 000 katonáé és munkaszolgálatos adatait tartalmazza. Az adatbázis nagyrészt a második világháborús veszteségkutatások alapjának tekinthető – dr. Bús János nyugállományú alezredes és dr. Szabó Péter alezredes által jegyzett – kétkötetes, Béke poraikra című könyvre épül.

Találat esetében az alapadatok (név, rendfokozat, születési idő, anyja neve, elhalálozás ideje, helye) mellett feltűnnek a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum gyűjteményéből származó veszteségi kártonok is; ezeket a második világháború idején a HM 22. (veszteségi) osztálya készítette, az aluladatoktól kapott veszteségi jelentések alapján. A dokumentumon a katonák személyes adatai, rendfokozata, csapattestének, illetve állománytestének neve mellett az is szerepel, hogy mi történt vele a frontszolgálat idején, s ebben az esetben nem feltétlenül csak a halálesetre kell gondolnunk. Ha az illető megbetegedett, megsebesült, megsérült, hadifogságba esett vagy eltűnt, azt is ezen az okmányon tüntették fel.

A hadisír.hu az indulást követő hónapokban újabb menüponttal, a nemzetudat fenntartása, a hősi halált halt katonáink emlékének ápolása érdekében újjá indított hősök arcképcsarnokával bővült. Ehhez kapcsolódóan a hadisírgondozók egy felhívást is közzétettek, mely szerint várják azok jelentkezését, akiknek hozzátartozója az első vagy a második világháborúban hősi halált halt vagy eltűnt, és rendelkeznek az illetőről fényképpel. Az osztály részére eljuttatott felvételek ezen a felületen, tehát a hősök arcképcsarnokában jelennek meg. A honlap hamarosan kiegészül egy nagy alapszággal kialakított hadifogoly-adatbázissal, illetve egy hadifogolytábor-keresővel. Mindehhez Maruzs Roland órnagy hozzáfűzte: több mint 900 olyan hadifogolytáborról van tudomásuk, ahol magyar katonák raboskodtak.

Feith László

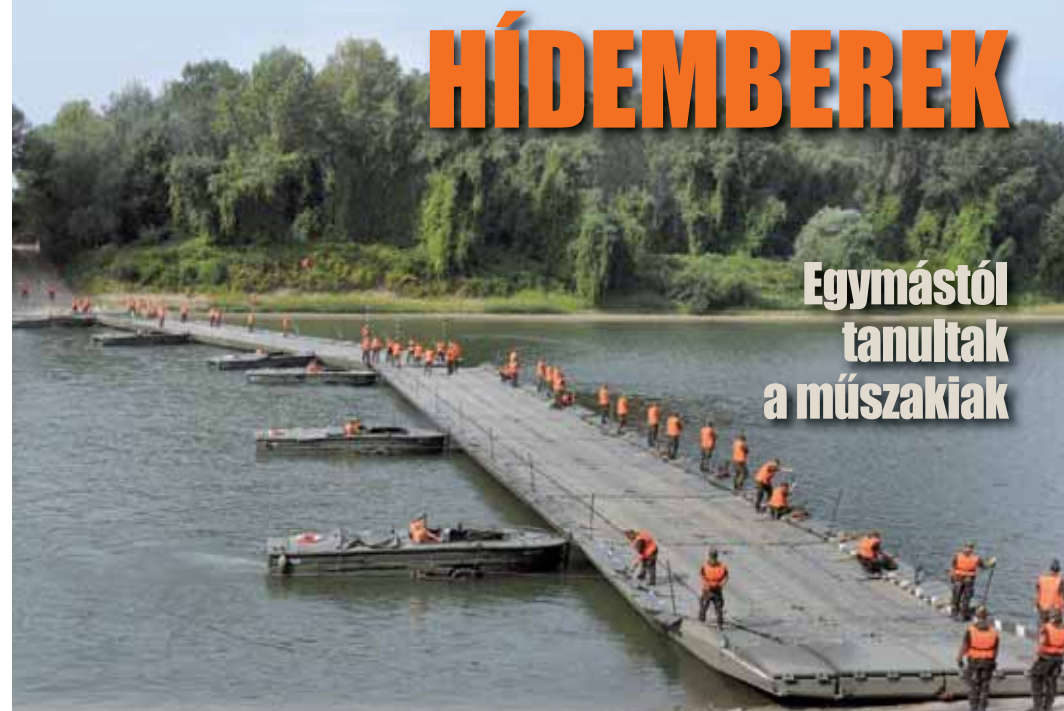
Kratochvil Károly altábornagy síremlékét a tábornok halálának 65. évfordulójára újították fel.

fővárosban is több tényező hátráltatja: az iratok például ninccsenek elektronikusan feldolgozva, a német ábécé szerint vannak rendszerezve, ráadásul nem egy okmányt gót betűkkel írtak. Az osztályvezető-helyettes megjegyezte: eddig mintegy 60 000 hősi halottat sikerült azonosítani, a végső cél pedig az, hogy az első világháború századik évfordulójára, tehát valamikor 2014 és 2018 között elkészüljön a szinte hiánytalan adatbázis. Ez aztán – a Hadtörténeti Múzeum honlapja mellett – a közel egyéves előkészítő munka eredményeként, 2011. december 8-án újjá indult hadisír.hu című portálon is megjelenjen.

HÁROM ÉV UTÁN ISMÉT EGYÜTT DOLGOZTAK A CSEH ÉS A MAGYAR MŰSZAKIAK: A DUNA 2012 ELNEVEZÉSŰ KÖZÖS KIKÉPZÉS KERETÉBEN A FOLYAMI ÁTKELÉST GYAKOROLTÁK. A KÉT NEMZET KATONÁI REMEKŰL DOLGOZTAK EGYÜTT, A 120 MÉTERES HIDAT MÁR A MÁSODIK NAPON ÖSSZEÁRTÁK.

HÍDEMBEREK

Egymástól tanultak a műszakiak

A magyar és a cseh műszaki alakulatok együttműködése az Elba 2009 elnevezésű kiképzéssel kezdődött: akkor a litomericei vízi gyakorlaton, az Elbán építettek egy 140 méter hosszú szalaghidat. Ez a közös munka folytatódott idén, a Tiszán: most a cseh katonák jöttek Magyarországra. A folyami átkelést, a BMK-130-as típusú tolóhajók, valamint a PMP-pontonhid-elemek vízre tételét és összekapcsolását gyakorolták nemrégiben, a szentesi alakulat laktanyája melletti tiszai vízi gyakorlaton. A vendég 15. műszaki dandártól harmincöt, a házigazda MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred

állományából pedig nyolcvan vettek részt a kiképzésen.

– A felkészülés még júliusban, a 15. műszaki dandár parancsnokhelyettese, Jirí Lustyk ezredes vezette hét fős cseh delegáció látogatásával kezdődött – mondta Kaszanyi Sándor mérnök alezredes, aki a gyakorlat idején a szentesi ezred megbízott törzsfőnöke volt. – Megegyeztünk, hogy milyen feladatokat hajtnak majd végre, milyen és mennyi technikai eszközzel. Természetesen kimentünk a helyszínre, a Tiszához is. A feladatpontosításon Komjáthy Lajos alezredes és Tábi Levente mérnök alezredes, azaz a Honvéd Vezérkar

és az MH Összhaderőnemi Parancsnokság képviselői is részt vettek. A NATO-tagság összeköti országainkat, haderőinket, a folyókon történő átkelés feladatrendszerre pedig szorosan összekapcsolja az alakulatainkat, a katonáink mindennapi tevékenységét egyaránt. A szövetségi rendszerben bármikor adódhatnak olyan helyzetek, amelyekben egy-egy feladatot közösen kell végrehajtaniuk. Az volt a célunk, hogy a cseh műszakiak megismerjék a magyar katonák által, a hidak építéskor alkalmazott technikát és módszereket. Ennek érdekében a végrehajtó állománnyal gyakoroltattuk a komp és a folyami híd épí-

tésének feladatait, a komp- és a hídelem-parancsokkal pedig a vízén történő mozgások irányítását.

Az első nap ismerkedéssel telt, megtartották a kötelező munkavédelmi, környezetvédelmi és balesetvédelmi oktatásokat, a magyar katonák bemutatották saját technikai eszközeik használatát is. Aztán felgyorsultak az események, a cseh és a magyar műszakiak remekül összedolgoztak, az eredeti tervekhez képest lényegesen nagyobb ütemben haladtak. Nagy Gábor százados, a szentesi ezred 1. hídépítő századának parancsnoka szerint ez elsősorban annak

köszönhető, hogy a vendégek felkészültsége magas szintű volt, biztonsággal kezelték a technikát és kitűnően ismerték a magyarok által használt technikai eszközöket. Nekik is ugyanilyen PMP-ponton-hídjaik vannak, igaz, ők Tátarán és nem Krazon szállítják a hídelemeket, és a tolohajóik is más típusúak.

– Az volt a célunk, hogy megismerjük egymás eljárásait, tapasztalatokat cseréljünk, ötleteket kapjunk és ellessük a fortélyokat – jegyezte meg a századparancsnok. – A csehek például a komp feljáróinak leengedő karját kézzel folyamatosan kísérik, mi viszont a szabadonfutót használjuk. A gyakorlat után elemeztük a tapasztalatokat, azt vizsgáltuk, hogy melyik megoldása a hatéko-

nyabb, a gyorsabb, a biztonságosabb és az eredményesebb – végül megegyeztünk egy „döntetlenben”. Az irányítási technikáinkban is vannak különbségek, de ha ezekkel az apró eltérésekkel tisztában vagyunk, akkor egy éles helyzetben, mondjuk árvíznel, nem fogják akadályozni a feladat végrehajtását. Nyelvi nehézségeink sem voltak, a kiképzés során használt angolt a gyakorlat szinte valamennyi résztvevője megfelelő szinten ismerte, ennek is köszönhető, hogy az „ismerkedés” után azonnal elkezdhattük a munkát. Először a kompok összeállítását és az irányításukat gyakoroltuk, előtte persze egyeztetettük a zászlójeleket, hogy mindkét fél számára egyértelműek legyenek a parancsok, a vezénylés. Amikor aztán a kikötés is jól ment, átvittünk néhány teherautót a túlsó partra. Aztán nekiláttunk a hídépítésnek. A Tisza vízállása miatt most elég rövid lett az erre fordítható idő, s már a gyakorlat második napján összestartuk. A híd egyik felét cseh bajtársaink, a má-

síkat pedig mi szereltük össze – a gyakorlat záró napján is ezt a közös hídépítést hajtottuk végre.

A bemutató kiválóan sikerült, a Tisza bal partján a cseh, a jobb partján a magyar műszakiak dolgoztak. A tizenhét részből és két parti elemből álló híd nem egészen negyven perc alatt összezárták. A látványos bemutató egy rövid kis ünnepséggel ért véget: a végrehajtó állomány felsorakozott a pontonon és a két parancsnok, Petr König főhadnagy és Nagy Gábor százados kölcsönösen megajándékozták egymást az alakulatuk címerével. Kaszanyi alezredes és Ota Rolence ezredes, a cseh dandár parancsnoka eredményesnek ítélték a közös munkát, egybehangzóan megállapították, hogy mindkét fél katonái maximálisan felkészültek, a gyakorlati és alkalmazásbeli különbségekből sokat tanultak, és mint fogalmaztak, egészen biztosak abban, hogy ha éles szituációban kellene összefogniuk, akkor is kifogástalan és gyors munkát végeznének. Mindkét parancsnok hozzátette: nagyon bíznak abban, hogy a következő „találkozásig” nem kell majd újabb három évet várni.

A szentesi műszaki felkészülését szinte a kezdetektől figyelemmel kísérelhették a Zsoldos Ferenc Középiskola és Szakiskola tanulói is. A KatonaSuli-programban részt vevő diákok ennek érdekében rendkívüli tanítási nappal, a laktanyában kezdték az idei évet, első szakmai óráikat pedig a műszaki ez-

rednél és annak tiszai vízi gyakorlóterén töltötték. Megismerkedtek azokkal a gépekkel, technikai eszközökkel, amelyeket később, a Duna 2012 elnevezésű cseh–magyar közös átkelési gyakorlaton, munka közben is láthattak a Tiszán. Még a „ringatót” is kipróbálták, amit szimulátorként a hídépítő katonák kiképzésére használnak. A bemutató nap főpróbájára is meghívta őket Varga István mérnök alezredes, a műszaki ezred megbízott parancsnoka. A diákok kísérelője, Piti Péter Pál földrajzszakos tanár elmondta: az iskolában jelenleg a 10., a 11. és a 12. évfolyam egy-egy osztályában tanítják a katonai alapismeretet választható érettségi tárgyként, a most kezdett 9. évfolyam „katonai” osztályának tanulói részére viszont már kötelező lesz érettségizni ebből a tantárgyból.

Iron Cat 2012

A „Vasmacska” tavaly Títel mellett horgonyzott le.

KÖLCSÖNKENYÉR VIS SZAJÁR

TAVALY A MAGYAR HONVÉDSÉG HADIHAJÓS KATONÁI UTAZTAK A TITEL MELLETTI, TISZAI VÍZI LŐTÉRRE, AHOL A SZERB AKNAMENTESÍTŐ HADIHAJÓK FEDÉLZETI FEGYVEREIVEL BIZONYÍTHATTÁK TUDÁSUKAT. IDÉN, SZEPTEMBER ELEJÉN PEDIG EGYKORI VENDÉGLÁTÓINK LÁTOGATTAK MAGYARORSZÁGRA, HOGY SZÁRAZFÖLDI KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT IS KIPRÓBÁLJÁK A MOBIL VÁLTOZATÚ LÉGVÉDELMI GÉPÁGYÚKAT.

Bár a szerb hadihajósok számára újdonságot jelentettek a gumikerekes PAV-1 és PAV-4 gépágyúk, az időjárás nem éppen áldásos közreműködésével részben mégis sikerült visszazavarásolni a tavalyi hangulatot. Akkor, a Tiszán hajózva alul volt a „víznek árja”, most pedig felülről esett, sőt, a széllekek is megnehezítették a gépágyúk kezelőinek dolgát – de erre mondják: katonadolog!

A nullaponti lőtéren egymást váltva álltak a fegyverek mögé a szerb és a ma-

gyar hadihajósok. A célzást sokszor nehezítette a szél, de a lövészek profizmusát bizonyítva, a nyomjelző lövedékek sorra a kihelyezett járcíműcélok „robbantak”.

A „Vasmacska” gyakorlatot megtekintette Milan Mojsilovic vezérőrnagy,

a szerb szárazföldi csapatok parancsnoka és Huszár János dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság szárazföldi haderőnem főnöke is.

Mojsilovic vezérőrnagy elégedetten nyilatkozott a látottakról, mondván: noha a két hadsereg katonái más nyelvet beszélnek, a gyakorlat során kiválóan dolgoztak együtt.

Huszár János dandártábornok értékelésében szintén a közös munka jelentőségét hangsúlyozta. Mint fogalmazott: ezek a nem nagy költségvetésű gyakorlatok azért is hasznosak, mert a két ország katonái, ezáltal a két nemzet közötti bizalom és együttműködés erősítését szolgálják.

Városvédő Gladiátorok

A LEGHATÉKONYABB LÉGVÉDELMI RAKÉTARENSZEREK KÖZÉ SOROLJÁK AZ OROSZ SZ–300-AS ÉS SZ–400-AS CSALÁDOT. ELADÁSUK ÉS TELEPÍTÉSÜK GYAKRAN KOMOLY POLITIKAI ÜZENETET IS HORDOZ.

AZ OROSZ PATRIOT

Az Sz–300PMU–2 rendszer 5P85SE indítójárműve, 9M96E2 rakétákkal.

Egyszerű, közepes hatótávolságú légvédelmi rakétarendszerek indult, de hasonlóan örök amerikai vetélytársához, ma már akár ballisztikus rakéták ellen is képes felvenni a harcot. Gumikerekes, lánctalpas hordozójárműveken vagy cirkálók, csatacirkálók fedélzetén egyaránt otthon érzi magát. Folyamatos fejlesztésének köszönhetően mára már Moszkvától a Távol-Keletig az orosz légvédelem gerincét adják az Sz–300-as és a továbbfejlesztett Sz–400-as légvédelmi rakétakomplexumok.

AZ ALAPOK

Az 1970-es években – okulva a vietnami és a közel-keleti háborúk tapasztalataiból is – a szovjet katonai vezetés az első generációs, közepes és nagy hatótávolságú légvédelmi rakéták leváltásáról határozott. Ez a döntés a telepített légvédelmi rendszerek közül az Sz–75 Dvina/Sz–75M Volhov (SA–2 Guideline) és az Sz–125 Nyeva/Pecsora (SA–3 Goa), míg a szárazföldi erők mobil légvédelmi rakétarendszerei közül a lánctalpas járművekre alapozott, Magyarországon is hadrendben állt 2K11 Krug (SA–4 Ganef) rendszereket érintette elsősorban. Az Almaz állami vállalat tervezőmérnökeinek szeme előtt már csak egy mobil, könnyen mozgatható és

ságú, fázisvezérelt felderítő és célravezető radarrendszerből, a 76N6 (CLAM SHELL) alacsony magasságra optimalizált felderítő radarból, a 30N6 (FLAP LID) tűzvezető rendszerből, valamint a rakétákat hordozó, terepjáró nehéz felpótkocsis 5P85–1 indítójárművekből állt. Az Sz–300P a honi légvédelem céljainak megfelelően készült, a nagy ütemű sorozatgyártásnak köszönhetően, az 1980-as évek végére már több mint 80 légvédelmi rakétaegységet szereltek fel az akkor nyugati szemmel nézve is csúcstechnikának számító fegyverrendszerrel. Moszkva mellett több, politikai vagy gazdasági szempontból fontos nagyvárost, ipari területet, kulcsfontosságú vasúti közlekedési csomópontot, stratégiai szempontból jelentős katonai

növelte a rendszer mozgékonyágát, csökkentette a tűzkészség eléréséhez szükséges időt. Az új 5V55R rakéták ráadásul 90 kilométeres hatótávolsággal rendelkeznek.

Az Sz–300PMU (SA–10F) már a kilencvenes évek gyermeke: 1992-ben mutatták be az exportpiacnak is. A továbbfejlesztett 5V55U rakéták kisebb robbanófejrel, de nagyobb hatótávolsággal bírtak; 150 kilométeres távolságban képesek voltak megsemmisíteni a támadókat. A felderítő és célkövető radarrendszert is lecserélték: a 64N6 radar adatait a rakéták irányítását végző 30N6-1 radarok kapták meg a tűzvezető rendszeren keresztül.

LÁNCTALPAKON

Érdekes „oldalhajtás” a lánctalpas járművekre épített Sz–300V változat. A rendszer a 2K11 Krug (SA–4 Ganef) rendszerek leváltására készült. A teljes nevén 9K81 S–300V Antej–300-at (NATO-kódja: SA–12 Gladiator) kifejlesztett a szárazföldi haderő követelményei szerint tervezték át. A cél az volt, hogy megteremtsek a repülőgépek mellett a szárnyasrakéták és a ballisztikus rakéták elleni védelem műszaki feltételeit, az MT–T lánctalpas hordozójárművel növeljék meg a terepjáró képességet, a korábbinál kevesebb legyen a telepítési idő. Eltérő lett a rendszer felépítése is: az úteg 9S32 GRILL PAN radarrendszere is képes önálló célfelderítésre, nem csak a központi, minden úteget kiszolgáló, nagy hatótávolságú célfelderítő 9S15 BILL BOARD. Rakétából is kétfélet használ a rendszer, attól függően, hogy repülőgépek, szárnyas rakéták vagy ballisztikus rakéták a célpontok. A 9A83–1 indítójárműre négy, kisebb méretű, repülőgépek ellen optimalizált 9M83 Gladiator rakéta került, míg a ballisztikus rakéták ellen a 9A82 járműről két, jóval nagyobb méretű 9M82 Giant ellenrakéta indulhat el.

TENGERRE GLADIÁTOR!

Az Sz–300P rendszer teljesítménye a szovjet haditengerészet vezetésének figyelmét is felkeltette; ennek eredményeként megszületett az Sz–300F Fort (SA–N–6 Grumble) rendszer, melyet 1984-ben mutattak be először. Az új 5V55RM rakéták 5–90 kilométeres távolságban, 25 és 25 000 méteres ma-

Az Sz–400 Triumf rakétáit légmentesen zárt konténerben lehet szállítani.

telepíthető rendszer lebeghetett, hiszen az imént említett két „proxyháború” (a szemben álló felek közvetlen konfrontáció helyett, harmadik szereplőkön keresztül megvívott háborúja) bebizonyította: az állandó helyre telepített és épített légvédelmi rakétaállások nem számíthatnak hosszú élettartamra. Így már az eredeti, 1978-ban hadrendbe állt Sz–300P (NATO-kódja: SA–10 Grumble) is gumikerekes járművekre építve készült el.

Az eredeti Sz–300P rendszer „szeme” a 36D6 (TIN SHIELD) nagy hatótávolsá-

alakatot, illetve területet védtek a rendszerekkel.

MESSZEBBRE, GYORSABBAN!

Az 1985-ben bemutatott, továbbfejlesztett Sz–300PS/PM változatok (SA–10d és SA–10e) képesek nukleáris robbanófejet is hordozni. Itt jelentek meg az indítójárművekre szerelt, célkövetést végző radarok, s a rendszer maga is a felpótkocsis kialakítás helyett 8x8-as kerékképletű, nehéz MAZ–7910 terepjáró teherautókra került. Ez tovább

gasság között, maximum négyszeres hangsebességgel repülő célok ellen voltak hatékonyak. A rakétákat félaktív radaros önirányító rendszer vezérelte, azaz a hadihajó radarrendszereinek kellett felderítenie és követnie a célpontot. Az Sz-300F rakétarendszer jellegzetes, körkörös, a hajótestbe merőlegesen beépített, egyenként nyolc rakétát tároló indítóállásai a Kara és a Száva osztályú cirkálókon (8-8 indítóegység) és a Kirov osztályú csatacirkálókon (12 indítóegység) tűntek fel közepes hatótávolságú légvédelmi rendszerként, egyben az amerikai RIM-66C Standard rakétarendszer vetélytársaként.

A haditengerészet második generációs rendszere az Sz-300FM (SA-N-20), amely az orosz Északi Flotta zászlóshajóját, a NAGY PÉTER csatacirkálót is védi. Az 1990-ben bemutatott rendszer 48N6 rakétája már a hangsebesség hat-szorosával képes repülni, megnövelt, 150 kilogrammos robbanófejjel és hatótávolsággal (5–150 kilométer) rendelkezik. Az orosz források szerint a 10 méterrel 27 kilométeres magasságig hatékony rakéta az új tűzvezető rendszernek köszönhetően alkalmas a kis hatótávolságú ballisztikus rakéták elfogására is. A feltételezések alapján a radarirányítású rakéták egy másodlagos, infravörös célkereső fejet is kaptak, így nőtt a rendszer harc képessége az elektronikai hadviselést folytató célpontok ellen, illetve nagyobb eséllyel veszi fel a harcot a radarral nehezebben követhető célokkal, mint például a tenger felszí-

néhez közel repülő, hajók elleni irányított rakétákkal, robotrepülőgépekkel.

TÖRÖK-GÖRÖG SZOMSZÉDSÁG

Említettük, hogy ez a nagy hatékonyságú, védelmi célokat szolgáló fegyverrendszer komoly feszültségeket is képes kelteni értekesítésével, telepítésével. 1997-ben a kettéosztott Ciprus szigetén alakult ki egy kisebbfajta rakétaválság. A görög ciprióták vezetői ekkor úgy döntöttek, hogy Sz-300PMU-1 légvédelmi rakétarendszereket telepítenek a sziget görög fennhatóságú területére. Január 5-én be is jelentették ezek megvásárlását s telepítésének terveit. Ekkor két útegről, útegenként minimum négy 5P85TE hordozójárműről, vagyis tizenhat 48N6 légvédelmi rakétáról volt szó. Ez komoly török tiltakozást váltott ki, hiszen a rakéták 150 kilométeres körzetben jelentettek volna veszélyt a török légierő repülőgépeire. A török vezetés megfenyegette a görögöket: vagy a szállítás közben, vagy az átadás után megsemmisítik a rakétarendszereket. Végül a már nyílt orosz-török haditengerészeti fegyveres konfliktussal is fenyegető helyzet békésen zárult le: az Sz-300PMU-1-esek Kréta szigetére kerültek, míg Ciprusra rövidebb hatótávolságú, önjáró 9K330 TOR-M1 légvédelmi rakétarendszereket, 155 mm-es önjáró lövegeket és más fegyvereket telepítettek.

Ezzel szemben Irán és Oroszország vitája még most sem zárult le. A ballisztikus rakétafejlesztései, illetve feltelepített atomfegyverkezési programja miatt nemzetközi embargóval sújtott Irán 2007. december 25-én szerződést kötött Oroszországgal Sz-300PMU-1 légvédelmi rakétarendszerek leszállítására. A megállapodáshoz tegyük hozzá, hogy Teherán szerint ezek légvédelmi rendszerek nem esnek a támadófegyverek értékesítését megtiltó ENSZ-embargó hatálya alá. 2009 végén Moszkva még tagadta a szállítások megkezdését, később viszont az orosz külügy vezetői úgy nyilatkoztak, hogy semmi ok nincs a szerződés felbontására. 2010 júniusában Oroszország az ENSZ fegyverembargójára hivatkozva mégis felbontotta a szerződést. Ezt Irán jelenleg sem fogadja el és ragaszkodik az ország légvédelmi képességeit jelentős mértékben megnövelő Sz-300PMU-1-esek leszállításához. Ezzel együtt bejelentet-

ték, hogy Bavar 373 néven sajtát, az Sz-300PMU-1-es képességeit meghaladó fegyverrendszer fejlesztését kezdték meg.

AZ ÚJ GENERÁCIÓ

A fejlesztés persze Oroszországban sem állt le. Az Sz-400 Triumf (SA-21 Growler) korábban Sz-300PMU-3 néven volt ismert, de képességei miatt új generációs fegyvernek tekinthető. A hivatalosan 2007 áprilisában hadrendbe állt fegyverrendszer három rakétája képes lefedni a teljes, szóba jöhető feladatkört és hatótávolságot. Az orosz adatok szerint a 91N6E nagy hatótávolságú felderítő és célkövető, a zavarásnak kifejezetten jól ellenálló radarrendszer akár 600 kilométer távolságból is képes észlelni, illetve követni a vadászbombázó méretű repülőgépeket.

A rendszer „agya” a 8x8-as kerékkel, kiváló terepjáró tulajdonságokkal rendelkező Ural-532301-es te-

A haditengerészeti SA-N-6 változat hajófedélzetbe épített, függőleges indítócellákkal.

Az orosz légvédelem alapját jelentik a modernizált Sz-300-as rakétarendszerek.

herautóra épített 30K6E tűzvezető és irányítóközpont. A célok felderítését a 91N6E típusú, zavarvédett, háromdimenziós felderítő és célkövető radarral végzi, melyet már a jellegze-

tes, bulldogfülkés kialakítású, szintén 8x8-as MZKT-7930 hordoz. A célok megsemmisítését a 92N2E célkövető radarral irányított, 5P85TE2 hordozó-indítójárművekről elinduló 48N6E, 48N6E2, 48N6E3, 48N6DM, 9M96E, 9M96E2 és 40N6E rakéták végzik. A légvédelmi rakétákat gondozásmentes, zárt „tubusokban” tárolják s onnan is indítják. Ez különösen az orosz távolkeleti területek miatt fontos, melyekre a szélsőségesen hideg és meleg időjárás egyaránt jellemző. Az Sz-400-as rendszerek elsőként természetesen Moszkva, valamint Közép-Oroszország városai, fontosabb területei mellett tűntek fel, de már folyamatban van a Kínával határos, a múltban több, kisebb-nagyobb fegyveres konfliktust is látott, ritkán lakott területek lefedése is. Mivel a rendszer által használt 40N6 légvédelmi rakétának is „csak” 400 kilométer a maximális hatótávolsága, az orosz-kínai határvidék teljes lefedésére még sokáig kell várni. Az Sz-400-as rendszer – éppen képességei miatt – egyelőre nem exportálható más országokba, bár a kínai-orosz közös fejlesztésű HQ-19-es légvédelmi rakétarendszer alapja éppen az Sz-400, s mindemellett több fénykép is felbukkant a Kínának szállított SZ-400-asokról.

Az Sz-400 Triumf „szeme”, a 96L6E háromdimenziós, nagy hatótávolságú radarrendszer.

32-es baka vagyok én!

BUDAPEST KATONÁI (1.)

A 32-ES BAKÁK EZREDÉT AZ OSZTRÁK ÖRÖKÖSÖDÉSI HÁBORÚ „HOZTA LÉTRE”, S ELŐSZÖR A MONARCHIA VÉGNAJAI „SZÜNTETTÉK MEG”. AZ EGYKORI K. U. K. ALAKULATOT AZ EMLÉKEZET MA IS BUDAPEST HÁZIEZREDEKÉNT TARTJA SZÁMON, PEDIG KATONÁI LEGINKÁBB TÁVOLI HARCTEREKEN VÍVTÁK MEG ÉLETHÁLHARCAIKAT. SOROZATUNKBAN RÓLUK ÉS A MA SZOLGÁLÓ „FŐVÁROSI” KATONÁKRÓL OLVASHATNAK...

Harmincetkettes tere – közli a nagykörúti villamos vezetője. Nem is oly régi megállónév ez, a fővárosi közgyűlés hagyományeltető gesztusa, tavaly nyári döntése óta jelzi, itt van a közelben katonamélekeink egyik zarándokhelye, a 32-es Mária Terézia budapesti háziezred emlékműve. Eleddig minden év januárjában – Buda, Pest és Óbuda egyesítésének évfordulóján – a kései utódok, a díszelő 32-esek jöttek emlékezni ide. Az évforduló a fővárosé volt, az emlékezés immár „csak” a hősöké lett: az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár 32-es hadrendi számot viselő nemzeti honvéd díszegységének katonái idén októbertől a gya-

logezred létrehozásának hónapjában tartják ezrednapjukat.

Az emlékezés a 32-es bakaké, „közülük” is azé, aki az emlékműavatás óta itt, a talapzaton áll vagy nyolcvan esztendeje. Egyik kezében nyeles, időzített égőgyújtós kézigránát, a Monarchia magyar fejlesztéseinek idejéből, másik kezében 1895 mintájú, 8 milliméter űrméretű Mannlicher ismétlőpuska, szurony-nyal, derékszíján két, kettős tölténytáska, fején acél rohamsisak, már 1916-ból, szűk magyar nadrágja pedig „1908-ból való”. Így látta Budapest háziezredének „általános” katonáját a szobrász, Szentgyörgyi István, volt 32-es tartalékos főhadnagy.

Ódon történelmi levegő áradt szét az

emlékmű körül, s ama „általános” baka arról „mesélt”, hogy VI. Károly német-római császár (III. Károly néven magyar király) 1740 októberében bekövetkezett halála után lánya, Mária Terézia lépett trónra. A leányági öröklést vitató II. Frigyes porosz király megtámadta Sziléziát, ezzel kitért az osztrák örökösödési háború (1740–1748). Ausztria már a kezdetekben a szétesés szélére került. A reményt keltő fordulat az 1741-es pozsonyi országgyűlésen következett be: a magyar rendek „életüket és véréüket” ajánlották fel az uralkodónak.

Az ajánlkózást az 1741-es LXIII. törvénycikk megalkotása, majd a Pozsonyban ez évben, október 30-án kelt királyi paténs közzététele, s mindezek

32-es katonák a Mária Terézia
laktanya udvarán
ezredzászlóval, 1906-ban.

M. Tóth György ❖ Fotó: HM HLM és internet

fióktoborzó kerülete Eger, Balassagyarmat és Jászberény volt, 1781-től kezdve a kiegészítés színtere Pest és a szomszédos vármegyék voltak, s tulajdonképpen ekkortól nevezhető az ezred a későbbi főváros háziezredének.

Az örökösödési háborúban a Habsburg-birodalom együtt maradásának biztosításáért, a Balkánra a törökök ellen, olasz földön Bonaparte katonáival szemben, a „népek csatájában”, Lipcse mellett, majd ismét olasz területen, a Lombard-Venecai Királyság feletti osztrák fennhatóság biztosításáért a szárd-francia-osztrák háború döntő ütközetében, a Nagy Háborúban a szerb csapatok ellen, az észak-itáliai hadszíntéren, végül a Kárpátok mögé visszavonulóban tették meg a 32-es bakák mindazt, amit a hadi helyzetekben meg kellett tenniük.

Álljon itt vitézségük mementójául egy rövid „tudósítás” az egyik, Solferinónál vívott „csatából”. A 32. gyalogezred három zászlóalja és gránátosai éppen ott kerültek harcba, ahol a francia gárda és két francia hadtest akarta áttörni az osztrák vonalakat. Heves kézitusában, páratlan vitézséggel harcoltak a magyarok. Egy napon – olvasható Bence László Solferino című kötetében – a 32. ezred pesti gyalogosai hidegvérrel túrték a francia csatárláncok tűzét, majd a rohamukra válaszul teljes tömeggel rávetették magukat a zárt sorokra. Valóságos mészárlást végeztek közöttük...

Akkor az Osztrák Császársághoz tartozó Lombard-Venecai Királyság elszakadási törekvéseinek az elvesztett ütközetek miatt ugyan nem tudtak gátat szabni, de fennmaradt a magyar baka hősiességének emléke. Fennmaradt egy

Tisza István miniszterelnök a 32-eseknél az
olasz fronton, 1918 augusztusában.

Ünnepség a 32. gyalogezred emlékművénél, 1935. december elsején.

Ünnepség 1891 júniusában Budán, a Vérmezőn, a gyalogezred megalakításának 150. évfordulója alkalmából.

bizonyos Sörös József köztitkár neve is, aki a harc legehezebb pillanatában így kiáltott társaihoz: „Esztí (így ejtették a katonák estei Ferenc Ferdinánd ezredtulajdonos előnevét) ne hátrálj! A bárak a harchoz sereglenek!”

Márpedig a vitézségre szükség volt alig fél évszázad múltán, a Nagy Háborúban is. Utolsó nagy csatájukat Valdobbiadene-nél vívták; a Piavén átkelt ellenség oly nagy túlerőben volt, hogy például a 7. századból csak a parancsnok és hat katonája maradt életben, az 1. zászlóalj fogságba esett, a 2. legénységéből csupán tizenheten maradtak életben.

„A 32. közös hadseregbeli háziezred megmaradt része a 3. zászlóaljjal és az ezred-utászosztaggal Innichen mellett egyesült és egy zászlóaljba tagozva (összesen 500 fő) november 6-án haza indult gyalog. Stammerregben, majd Grácban is osztrák népok állták útjukat, követelve fegyvereiket és felszerelésüket. Nem adták...”

E sorokat már a volt háziezred utódait, a 32. Nemzeti Honvéd Díszzászlóaljat is magában foglaló dandár névadója, vitéz báró uezsoki Szurmay Sándor, az első világháború utolsó magyar honvédelmi minisztere írta. A magyar katonára a Kárpátokban című visszaemlékezésében. A sokat szenvedett budapesti bakák 1918. november 18-án érkeztek haza, a ferencvárosi pályaudvarra. Senki nem várta őket... Az öszirozsás forradalom köztársaságának kormánya, illetve Linder Béla hadügyminiszter Magyarországot a cs. és kir. ezredet csupán „átszervezésre” tudta rákényszeríteni; a hadrendi szám akkor ugyan megmaradt, de karhatalmi feladatokat jutottak osztályrészül katonáinak. Az első

tonságát és tekintélyét megóvják és védelmezzék, mert kifelé pajsz és kard, az országon belül pedig a trón és a törvényes rend támasza volt.”

A trianoni békediktátum a magyar haderőt oly szűkre szabta, hogy esély sem volt az egykori csapattestek újbóli megalakítására. 1920 után, a Nemzeti Hadsereg átszervezése során a 32-esekből és más alakulatok megmaradt állományából verbuválták össze a magyar királyi 1. honvéd gyalogezredet, melynek központi szálláshelye továbbra is az Üllői úti Mária Terézia laknya volt.

A második világháborúban is fegyverrel kezükben álltak helyt, haltak hősi halált az egykori 32-esek „utódai”. Ezredük az 1. hadsereg frontján, a Kárpátoktól keletre, majd 2. hadsereg kötelékében, Tordánál harcolt, s végül 1945 tavaszán Székesfehérvárról érkezett véget számukra a világháború fegyveres küzdelmei. A 32-es hadrendi szám 1966-ban, egy honvédelmi miniszteri parancsban buk-

A cs. és kir. 32. gyalogezred zászlója

Zenekari szolgálat az 1948-as díszszemlén.

világháborút követően amúgy is megszűnt közös intézmény, miként megszűntek a közös alakulatok, köztük a 32-es gyalogezred is. A Tanácsköztársaság kikiáltásakor pedig – olvashatjuk vitéz tinódi Varga Sándor nyugállományú tábornok 1930-ban kiadott, a cs. és kir. 32. budapesti házi gyalogezredről írt könyvében – „szétfolyott és így a sírba dőlt fegyveres hatalmunknak egyik olyan egysége, amelynek több mint 17 évtizeden át az a magas hivatása volt, hogy a haza biz-

kant elő újra. Ekkor az 1946-ban létrehozott Budapesti Honvéd Örszászlóaljat átszervezték, s a Petőfi laknyába költöztetett alakulatot átneveztek 32. Önálló Rendészeti Ökrezdre...

Sorozatunk következő részében a mai 32-esekről, Budapest ma szolgáló katonáiról olvashatnak.

(A cikk elkészítéséhez adott segítségükért köszönet illeti a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum munkatársait, valamint az MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár ezredtörténetet kutató katonáit.)

EGY KATONAZENEKAR HOGYAN TUDJA FELVENNI A VERSENYT KORUNK GÉPZENÉJÉVEL? A SZÉKESFEHÉRVÁRI HELYŐRSÉGI ZENEKAR PÉLDÁUL – A LEGJOBB ELLENSZERKÉNT – HÓNAPOK, AKÁR FÉL ÉV MÚLTÁN IS EMLÉKEZETES KONCERTEKKEL AD VÁLASZT E KIHÍVÁSRA...

SOKOLDALÚ VIRTUÓZOK

Székesfehérvári Helyőrségi Zenekar

Fél év a zenében is nagy idő. Ma-napság hat hónap leforgása alatt semmiből született percsztárok jelentethetnek meg új CD-t, adhatnak néhány, félig (vagy teljesen) playback-koncertet, majd el is tűnnek a feledés homályában. Az viszont még tavaly májusban történt a fehérvári Vörösmarty Színházban, hogy Farkas Gábor Gábor, nemzetközileg is elismert énekes-színész a saját egyéni stílusában adta elő a már egyébként unalomig ismert Frank Si-

natra-dalt, a My way-t. Az utolsó akkor-dok után nem hogy fél évre, de talán fél élethe emlékezetes vastaps tört ki. A karmester pálcájával intett zenekarának, akik katonás időzítéssel egyszerre álltak fel és a szárazjég ködjén át villódzó, kékes-sárgás fények keresztüztében köszönték meg a közönség szeretetét és elismerését. Ugyanez a zenekar – a Ruff Tamás százados, karnagy vezette Székesfehérvári Helyőrségi Zenekar –, kis-korábban, katonai tiszteletadással egy-

bekötött koszorúzáson látta el minden-napi szolgálati feladatait: Himnusz, gyászzene, Szózat.

Fél év nagy idő, de már egy évnél is több telt el azóta, hogy a pákozdi katonai emlékparkban felesendült a Nines kettő négy nélkül című film örökzöld szaxofonszólója. A szakalaki bemutatott ráadásul egy egyenruhába öltözött Bud Spencer-hasonmás vezette, szintén szaxofonnal. A különbség csak annyi, hogy a közismert jelenetből eltérően nem len-

ge ruhába öltözött pincérnők, hanem egyenruhás katonák alkották a menetet.

Fél év nagy idő. Igaz, Székesfehérváron már 1964 óta létezik katonazenekar, amely hamar kikerült a laktanyák falain kívülre, olyannyira, hogy a városban állami ünnepeket már elképzelni sem lehetett nélkülik. Aztán egyre több és több felkérés érkezett a zenekarhoz; Ruff Ta-

más százados 26 fős együttese igyekszik is megfelelni az igénynek. Elsősorban persze saját maguk művészi mércéjének.

– Akkor szép egy hangverseny, ha mindig új zenét tanulunk, ha egy kicsit mindig megújulunk. Másként nem megy, viszont a szolgálati feladatok mellett ez komoly kihívás. Ehhez sokat kell próbálni, a próbák előtt pedig értelemszerűen

hangszerelni. Ám közben lélekből is meg kell újulni és ezt sokan hajlamosak elfelejteni. Lélek nélkül nem lehet jól zenélni. Folyamatos minőséget várnak el tőlünk és mi megpróbálunk ennek eleget tenni – „láttatja” a százados a katonazenekari lét furcsa kettősségét.

A zenészek ugyanis „papíron” fél nyolcra érkeznek be a laktanyába, majd

A város zenei életében kifejtett kiemelkedő munkásságáért 2011-ben a Székesfehérvári Helyőrségi Zenekar nyerte el a helyi önkormányzat által alapított Fricsay Richárd Zenei Díjat.

Ruff Tamás százados, a zenekar karmestere tíz évet szolgált Kaposváron: trombitaszólam-vezetőként kezdte, később előléptették hadnaggyá és kinevezték karmester-helyettesé, majd karmesterré. Székesfehérváron 2010 augusztusa óta szolgál.

– Gyakorló trombitatanárként dolgoztam Harányban, de nagyon érdekelt a vezénylés is. Kíváncsi voltam arra, miként lehet egy zenekarból kihozni egy „megálmodott” hangzást. Beiratkoztam a karnagyképzőbe, és az első félév után jött a kaposvári lehetőség. Hivatásos zenekarral dolgozhattam, ami nagy kincs. A mai napig nagy szeretettel gondolok vissza az ott eltöltött évekre.

amolyan befűjás, bemelegítés és sok-sok egyéni gyakorlás következik. Lapozva egyet-egyét a kottában, zenekari próbák, szólampróbák és szekciópróbák jönnek, majd mindezek után ismét egyéni gyakorlás következik. Mi sem természetesebb azonban, hogy a valóságban ez a menetrend nagyon ritka. Ma délelőtt például emlékműavatáson játszottak, beszélgetésünk után pedig villámgyors próba következik, aztán irány a tisztiklub és az újabb koncert.

Lássuk most, hogy mire is képes ez a klasszikus fúvósokból álló zenekar! Kis túlzással mindenre, amit megfelelően át lehet hangszerelni. Ha ugyanis a komolyzenei zenekari kották között változatot a szakértő, hamar megállapíthatja, hogy azokat bizony 40–50 fős zenekarokra írták, melyeket tehát például egy húszegynéhány fős zenekar esetében át kell hangszerelni. Könnyűzene terén kicsit jobb a helyzet, mert a szerzők eleve kevesebb hangszerral számolnak, a féléves esetében viszont át

kell hidalni a zongora és a gitár hiányát. Ezek a hangszerek meglehetősen különösen festenek a szaxofon, a tuba, a baritonkürt, a harsona, vagy éppen a pikoló, a fuvala és a klarinét között, ráadásul zongorával igen körülményes lenne részt venni egy szakalaki gypsyshow-n...
– Egy-egy szimfónia- vagy oratóriumrészt eljársza komoly feladat. Előre kihívást jelent például a szakrális közeget egy katonazenekar számára, és mindenképpen unikum, ha templomban léphetünk fel. A Honvéd Férfikar és szólisták közreműködésével játszottuk például Giuseppe Verdi Requiemjéből a Lacrimosa tételt. Az előadás résztvevői maguk sem hitték, hogy ez jól fog szólni. Egészen addig hitetlenkedtek, amíg fel nem csendültek az első dallamok. Gyönyörűen hangzott, a produkció nagy élményt jelentett a nézőknek és persze nekünk is. Ezzel párhuzamosan játszottunk Dés László-számot is. Az ilyen kis meglepetésekkel nagyon tudunk nőni a közönség szemében – mondja végül a karmester, aki elsődleges feladatának tartja, hogy vezényléssel megmutassák: mennyi rejtett érték lapul még a féléves katonazenekarban.

Fél év nagy idő. Az idei május színházi gálaestjén több vendégművész mellett fellépett a népszerű énekes, Tóth Gabi is. Zenekarral énekelt, méghozzá, a Székesfehérvári Helyőrségi Zenekarral. Mi tagadás, jól szóltak együtt.

Hazai föld fogadja be testét

Koporsóját katonái
Zrínyi-rohamlövegen
kísérték a temetőbe.

HAZATÉRÉS

VITÉZ BARANKAY JÓZSEF SZÁZADOS 1944. JÚLIUS 13-ÁN, ROHAMTÜZÉROSZTÁLYA ÉLÉN HALT HŐSI HALÁLT. FIGYELŐPONTJÁT – AHOL KÉT RÁDIÓ-SÁVAL TARTÓZKODOTT – BOMBATALÁLAT ÉRTE. SZÁMÍTOTTA A HALÁLRA, FRONTSZOLGÁLATA ELŐTT BUDAPESTI LAKÁSÁT FELSZÁMOLTA, TÜZÉROSZTÁLYA ELSŐ KÉT HŐSI HALOTTJÁNAK SÍRJAI KÖZÖTT EGY HELYET ÖNMAGA SZÁMÁRA TARTOTT FÖNN A STANISLAUI TEMETŐBEN.

Sírjára és vaskoporsóba zárt holttestére 2012. július 11-én bukkantak a hadisírkutatók. A Magyar Tiszti Arany Vitézségi Éremmel is kitüntetett osztályparancsnok földi maradványai hazatértek, hogy november elején katonai tiszteletadás mellett hazai földben találjanak végső nyughelyet. Életútja – melytől néhány fotó segítségével villantunk fel – példa lehet az elkövetkező katonanemzedékek számára.

„Mindenes” nevű lova nyergében
Budapesten, 1932 júniusában.

Első ludovikás
fényképe 1928 októberében.

A Ludovika tanáráként
a Kárpátokban.

„Barankay százados osztályának egyik üteget 1944 júliusában az 1. hadsereg VI. hadtestének körletébe vezényelték, ahol az alakulat egyik rohamlövege egy támadás alkalmával a mély talajon saját állásaiban elakadt. A rohamlöveg környékén annyira felázott és sáros volt a talaj, hogy a láncfalpak és a pánccéltest egy része mélyen belesüllyedt a sárba. Az ellenség részéről több kísérlet történt a löveg megkaparintására, de mindegyik sikertelen maradt.

Barankay állandó mondásai közé tartozott: «Egyetlen Zrínyi rohamlöveg sem kerülhet az ellenség kezére, de rohamtüzér sem élve!» Ennek megfelelően, bajtársai segítségével megpróbálta kihozni a löveget az ellenség orra elől. Bár a rohamlöveg a két harcoló fél közötti «senki földjén» állt, a vállalkozás életveszélyesnek tűnt, hiszen a környéket az ellenség gyalogsági tűz alatt tartotta. Az osztályparancsnok vezetésével egy önként vállalkozó csapat megközelítette az értékes harceszközt. Elsőként megpróbálták beindítani, de ez sikertelen maradt, majd az ellenség szakadatlan gyalogsági- és aknavető tüzeiben – Barankay vezetésével – vonatolt csigarendszert építettek ki, amelynek a drótkötelét is – élete kockázatával – maga az osztályparancsnok akasztotta a láncfalpak hargjárműre. A löveget ilyen módon sikerült megmenteni és rövid idő múlva, a javítás után ismét harcba küldeni.”

(Az idézet és az illusztrációk az Illésfalvi Péter, Kovács Vilmos és Maruzs Roland által jegyzett „Vitézségért” című kötetből valók.)

Egy elfeledett magyar találmány nyomában

KUTATÓK ÉJSZAKÁJA

HAZAI FEJLESZTÉSŰ ÉS GYÁRTÁSÚ FEGYVERRITKASÁGOK, ILLETVE A MAGYAR HADITECHNIKAI KUTATÁS-FEJLESZTÉS NEVES SZAKEMBEREI VÁRTÁK A KUTATÓK ÉJSZAKÁJÁN A HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUMBA LÁTOGATÓKAT.

Az Európa-szerte népszerű, Kutatók Éjszakája elnevezésű programsorozatot 2005 óta rendezik meg, minden év szeptemberének negyedik péntekjén. Az Európai Bizottság kezdeményezésére életre hívott és a szervezet által ma is támogatott esemény célja, hogy megismertesse a szélesebb közönséggel a kutatók munkáját, egyúttal minél több fiatalt győzzön meg arról: érdemes a kutatói életpályát választani.

A rendezvénysorozathoz idén első alkalommal csatlakozott a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum, amelynek programjai a tavaly novemberben megnyílt, 100 év magyar kézi lőfegyvereit bemutató időszak kiállítására épültek. Ez a tárlat a Hadtörténeti Múzeum fegyvertörténettel foglalkozó muzeológusainak, illetve a Haditechnikai Intézet kutató-fejlesztő mérnökeinek összefogásával jött létre.

A Kutatók Éjszakáján az érdeklődők előadásokat hallhattak a hazai fegyver-

konstruktőrök életéről és munkájáról, egy különleges „közönségtalálkozó” keretében beszélgethettek a magyar haditechnikai kutatás-fejlesztés kiemelkedő személyiségeivel, és kézbe vehettek ritka vagy eddig még soha sem látott magyar fegyvereket.

Előbbiek sorába tartozik a Király Pál által tervezett 1939M. géppisztoly, a második világháború első magyar géppisztolya, mellyel a Hadtörténeti Múzeum szakemberei tavaly, Izbégen lőkísérleteket végeztek, hogy műszaki-harcászati tulajdonságait pontosan megismerhessék.

– Ekkor a gyakorlatban is megtapasztalhattuk azt, amit a leírásokban már olvastunk: az 1939M. gép-

pisztolynak gyakorlatilag nincs visszárugása, szinte hangtalan, jól célra tartható, kitűnő szórásképpel rendelkezik – mondta Soós Péter százados, a Hadtörténeti Múzeum fegyvertörténésze.

Ugyanakkor a konstrukciónak számos hátránya is akadt: mindenekelőtt a nagy mérete, illetve az, hogy rendkívül munkaigényes forgácsolási technológiával készültek az alkatrészei. A fegyvernek 1943-ban megjelent egy átalakított, kisebb és könnyebben kezelhető változata, a következő esztendőben pedig gyártástechnikai szempontból is egyszerűsítették a konstrukciót, ami azonban a háború után feledésbe merült.

ború idején folytatott géppuska-fejlesztésről beszélt.

– A MOM-nál egy nem mindennapi megoldással próbálkoztak, egy olyan gyorstüzelő fegyverrel, amelyen a löszer különleges konstrukciója teszi lehetővé a sorozatlövést – mondta a Hadtörténeti Múzeum lőszergyűjteményének kezelője.

A Haditechnikai Intézet lemondott erről a találmányról, talán azért, mert úgy látták, a fejlesztési munkát nem lehet a háború végéig befejezni. A MOM azonban felkarolta az ügyet: 1941 őszén alkalmazták az ötletgazdát, az akkor 21 éves Czsetl Béla zászlóst, aki egy vezető főmérnök irányítása mellett csak ezzel a konstrukcióval foglalkozott. A MOM azonban hamarosan eladta a találmányt a németeknek; a fegyver története egyébként ez idáig ettől a ponttól volt ismert a témával foglalkozók számára. A „magyar vonal” feltárása tehát Hatala András kutatásának eredménye.

A német mérnökök 1945-re jutottak el odáig, hogy a fegyver egy példányát – amelyet nehézbombázók ellen akartak alkalmazni – repülőgépbe építsék. Bevetni viszont már nem tudták, mert időközben véget ért a háború. A tervek az amerikaiak birtokába kerültek, akik az 1950-es években folytatták a kísérleteket, de használható fegyvert ők sem tudtak szerkeszteni.

– A munka során a magyar, a német és az amerikai fejlesztők is ugyanazzal a problémával szembesültek: mérnöki szempontból a lősves folyamatok meglehetősen szabályozatlanok voltak, ráadásul a fegyvert nagyon szórt lökép jellemezte,

Visszatérve a Kutatók Éjszakájához: a rendezvényen bemutatták azt a hazai fejlesztésű, az 1940-es évekből származó gépágyút is, amely a 20 milliméteres nehézpuska-töltényt tüzelte. A fegyvert valószínűleg szintén Király Pál tervezte, különlegességét pedig – műszaki megoldásain túl – az adja, hogy mindössze egyetlen példány készült belőle; ezt a Hadtörténeti Múzeum őrzi, a lőpróbákról készült korabeli fotósorozattal együtt.

Az előadások közül pedig mindenképpen érdemes kiemelni Hatala András zászlósét, aki a Magyar Optikai Művekben (MOM), a második világhá-

ami miatt a németek gúnyosan csak „golyófröcskölőnek” nevezték – jegyezte meg Hatala András. Hozzátette: 1952-ben Magyarországon is született egy tanulmány, amelyben felvetették a fejlesztés újrajrkedésének ötletét, de a bírálóbizottság – a MOM-nál végzett kísérletek eredményeinek ismeretében – elvetette ennek lehetőségét. Az eszköz tehát megmaradt kísérleti stádiumban, mindazonáltal ez mégiscsak egy fegyvertörténeti kuriózum, amely Magyarországon született. Sokan próbálkoztak a megvalósításával, de olyan műszaki nehézségekkel találtak szembe magukat, melyek lehetetlenné tették egy megbízhatóan működő konstrukció elkészítését.

Hatala András egyébként teljesen véletlenül tudta meg, hogy magyar találmányról van szó. Egy angol nyelvű weboldalon a lőszeréről, mint valódi ritkaságról, a gyűjtők „Szent Gráljáról” írtak, s egy kommentel megjegyezte: az ötlet egy magyarhoz, nevesül Czsetl Béla-hoz kapcsolható, a fejlesztés pedig a MOM-ban kezdődött. Ekkor nyert értelmet egy, korábban már a zászlós birtokába jutott dokumentum: ebben a MOM géppuskakísérleteihez szükséges egy kilogramm lőpor árának kiegyenlítését kérték a Honvédelmi Minisztériumtól. Ezt követően már célzottan folytatódott a kutatás, melynek eredményeként a MOM levéltári anyagából elő is kerültek a kísérletre vonatkozó korabeli iratok.

Az Egyesült Államokban, egy magángyűjteményben ráadásul fennmaradt egy, a magyar kísérletekből származó példány, ami alapján a Hadtörténeti Múzeum szakemberei elkészítették a rekonstrukciót; ezt a Kutatók Éjszakáján meg is tekinthették az érdeklődők.

PÁLYÁZAT

Az MH ÖHP parancsnoka pályázatot hirdet a Sínai-félszigeten állomásozó Többnemzeti Erők és Megfigyelők (MFO) kötelékében történő, egy év időtartamú külföldi szolgálatteljesítésre, a misszió 2013. márciusi váltással megüresedő, vezénlyéssel betölthető beosztások ellátására.

Beérkezési határidő: 2012. november 15.
Információ: MH ÖHP Műveletirányító Főnökség (Kelemen Viktor őrnagy, tel.: 02-34-4880); MH ÖHP Személyzeti Főnökség (Sebestyén Róbert törzszászlós, tel.: 02-34-4437).

A részletek a www.parbeszed.hm.gov.hu weboldalon (előzetes regisztráció után), illetve a KGIR+HRMS rendszer, kezdő oldal, személyügyi tájékoztató oldalon is megtalálhatók.

Ő, csak a hajnal jönne már...

ERŐLTETETT MENET

ÉJSZAKAI GYALOGLÁS, KÜLÖNBÖZŐ FELADATOKKAL NEHEZÍTVE – EZ VÁRT ARRÁ A TIZENÖT ÚJSÁGÍRÓRA, AKIK RÉSZT VETTEK AZ MH 34. BERCSÉNYI LÁSZLÓ KÜLÖNLEGES MŰVELETI ZÁSzlóALJ KATONÁI ÁLTAL IRÁNYÍTOTT TŰLÉLŐKIKÉPZÉSEN.

TŰlélési praktikák címmel indított sorozatot szeptemberben a National Geographic Channel. Ebben olyan embereket mutatnak be, akik megpróbálnak felkészülni a világvegére: túl akarják élni az emberiségre váró apokalipszist, amely szerintük mindenkit el fog pusztítani, aki nem rendelkezik a szükséges túlélési praktikákkal.

A csatorna a sorozat népszerűsítésére játékot hirdetett, amihez a Honvédelmi Minisztérium segítségét kérte. A játékra jelentkezőknek a <http://tulelesipraktikak.hu> honlapon történt regisztrációt követően, az ott feltett kérdésekre kell válaszolni. A fődíj nyolc fő részére egy négynapos kiképzés: a nyereményt az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóaljnál lehet „átvenni”.

A játék beharangozójaként a Honvé-

delmi Minisztérium katonai témákkal foglalkozó újságírókat hívott meg egy éjszakai túlélési gyakorlatra. A hűsözés foglalkozásnak tizenötön vágtak neki Táborfalván, az MH Bakony Hareki-képző Központ 5. kiképzőbázisán. Valószínűleg már a megérkezés is sokuk számára emlékezetes marad: a Bercsényi-zászlóalj parancsnoka, Sándor Tamás ezredes vezényszavára futással és karremegésig végeztetett fekvőtámaszokkal kellett ráhangolódniuk a túlélési kiképzésre; így rögtön az elején mindenki számára világossá vált, hogy nem egy pr-eseményre kaptak meghívást, itt bizony izzasztó órák várnak a résztvevőkre.

A meglepetésszerű és kemény nyitás után elméleti felkészítés következett, majd az ötfős csapatokra éjszakai tájékozódás, vízkeresés, víz itatóvá tétele,

tűzgyújtás és menedékképzés várt, emellett elsősegély-nyújtási ismereteikről is számot kellett adniuk. A kiképzés ideje alatt az újságírók enni nem kaptak, s otthonról hozott élelmiszert sem vihettek magukkal – Sándor Tamás ezredes szerint azok csak feleslegesen nehezítették volna a felszerelést.

RAMBÓT IDÉZVE

A vállalkozó szellemű jelentkezők profi katonáktól, a túlélés mestereitől leshették el azokat a fogásokat, melyek segítségével átvészelhettek egy éjszakát a természetben. A gyakorlatról Fodor Endre készített a honvedelem.hu honlapon is megtekinthető rövidfilmet, a résztvevő szemével láttatva az újságírók

16.00: A puha, selymes, a láb alakját követően lágyan – szinte észrevehetetlenül – körülölelő kényelmes cipőket már mindenkinél felváltotta a ridegebb, keményebb bakancs, az elegánsan praktikus ruházatot a gyakorlóruha: valami készült...

16.30: Itt van a megpróbáltatások előszele: 300 méteres akadálypályán kűszás-mászás, vizeskanna-cipelés, egy kicsi autótólás – mondjuk lazításképpen (huhh!) –, húzózkodás függésben, farönkcipelés (tudtak valamit ezek az északi népek), karhajlítás és nyújtás mellősi fekvőtámaszban, iramfutás „na mi lesz már” kísérezéne... A helyzet – hogy Rambót idézzem – kezd komolyra fordulni! És hol van még az éjszaka?!

17.30: Benne vagyunk a gyakorlati foglalkozások sűrűjében. Itt már nincs kiszállás. Hallgatni és figyelni. Figyelni

és hallgatni a túlélésre felkészítő katonákat. Valahogy jobban tiszteljük őket, mint bármikor azelőtt.

21.30: Nincs mese, megkezdjük a közel tizenkét órás éjszakai menetünket. Tizenöt újságíró a tér három irányába egy-egy tájolóval s térképpel a kezében nekivág a megpróbáltatásoknak. Atyaég, hol van még a vége???

Éjfélt előtt pár perccel: Megérkezik a harmadik csapat is az első tájékoztatósi ponthoz. A másik kettő már rég beért a saját pontjára. Ők harmadannyi távot tapostak első nekifutásra; lesz még ez így se, fordul még a kocka. Azután jönnek a korábban begyakorolt feladatok. Már éles helyzetben. Fáradtabban, mint hét órával ezelőtt, de még mosolygós arcokkal. Ki-ki a saját foglalkozási pontján teljesít: egy mindenkiért, mindenki egyért.

02.00: Szép-szép a hullócsillagos éjszaka, de ki törődik most ezzel. Hasra ne ess, most ez a legfontosabb. „Gödör!” – hasít a levegőbe a figyelmeztetés, s az oszlop egy emberként kikerüli azt. Akadály van elég. A szúrós iringó csalafinta rejtőzködéssel kerül elő a semmiből. Szíszennünk nagyokat.

03.30: Újabb tájékoztatósi pontot hagyunk magunk mögött. Éjjeli menedéket építünk. Nem egyszerű, hisz’ ahhoz látni kellene. Feljött a hold, lett egy cimboránk. Látni már látunk, ám újabb ellenséget kaptunk: megizzadt ruhánkon keresztül hátunkat a hűvös szél mardossa. A bakancsunk is dezertált, lett egy vízholdyagom. Mintha hirtelen min-

den összefogna ellenünk. Nem baj, most nem adhatjuk fel...

06.00: Az utolsó foglalkozási helyeket is elérték a csapatok. Mi tüzet gyújtunk. No, még szép, hogy gyufa nélkül. Látni már látunk – a felkelő nap átizzadt ruhánkat is biztatónan melengeti –, de a hajnali harmat csak a bosszúságunkat tetézi. Márpedig itt ma tűznek kell lennie! Ha nehezen is, de lett. Soha nem örültem még ennyire az avart nyaldosó pici lángoknak...

08.00: Kezd visszatérni az életkedvünk, ez már a célegyenes. Van, aki új erőre kap, mások már a meleg fürdőre gondolnak. Milyen egyszerű, csak megnyitom a csapat...

08.30: Célba értünk. Kettős célba.

Legyűrtük a távot, a sötétséget, a nélkülözést, a fáradságot... Egy kicsit bizonyítottunk saját magunknak is.

10.00: Útban hazafelé. A különleges művelti zászlóalj katonáit minden elismerés megilleti: a fegyelem, a lelkiismeretesség, a felhalmozott tudás nagy-szerű hivatástudatra vall. Sokat segítettek nekünk is. Nagyszerű katonák ők!

18.00: Itthon. Nyugalom, kényelem, lazulás. Minden olyan természetes, megszokott. Egy pohár vízért nyúlok, nagyot kortyolok belőle. Most annyira más íze van...

TÜLÉLTÜKI

A résztvevők között két hölgy is volt. Együkük, Sándor-Singer Éva, a Szolnok TV szerkesztő-ríportere szintén megosztotta tapasztalatait magazinunkkal.

Meglepett, amikor a Honvédelmi Minisztériumtól felhívtak azzal, hogy lenne-e kedvem részt venni egy túlélőgyakorlaton. Sosem voltam még ilyenén, el sem tudtam képzelni, milyen lesz. Az első meglepetés a megérkezéskor ért: nem számítottunk arra, hogy leszállítanak a buszról és lenyomatnak velünk több tucat fekvőtámaszt.

A legnagyobb döbbenet azonban a fizikai felmérés volt. Bevallom őszintén, könnyebbre számítottam. Én sosem küsztem gyorsan, időre, így az első nehézséget ez jelentette, de az igaz megpróbáltatások a pálya második részén vártak rám: tolni a terepjárót, vállunkra emelni a farönköt, a hűzőzdkodásról nem is beszélve.

A gyakorlati foglalkozások nagyon jók voltak, csupa olyan dolgot tanultunk, amelyeknek a mindennapokban vagy egy sátorozás, túrázás alkalmával is hasznát vesszük. Először megmutatták, hogyan tudunk élelmet szerezni, vadat elejteni, csapadt állítani, halat fogni, vizet gyűjteni és tisztítani. A második állomáson a menedéképítésről tanultunk, aztán a tűzgyújtás fortélyait lestük el, végül megtanítottak a nyomkövetések és érszorítók helyes felhasználására. A legérdekesebb számomra az volt, amit a tájékoztatóról tanultunk. Először lépéseket számoltunk, majd a tájolóval ismerkedtünk, végül a térképen határoztuk meg két pont távolságát.

Ezeket az ismereteket kellett felhasználnunk az éjszakai gyakorlat során. Az első út volt a legkalandosabb. A holdat felhő takarta, nem láttunk semmit, az első kiabáltak hátra az akadályoknál: szúrós bokor jobbról, gödör elől, árok balra, meredek emelkedő előttünk, és így tovább. Ennek ellenére persze mindenki belegyalogolt a vaksötétben egy-egy szúrós bokorba, belehuppant a gödörbe és megküzdött a helyenként meredek emelkedőkkel. A legádázabb ellenség a királydinnye volt, amely bele ragadt a ruhánkba, és akkor is megszárt, ha el akartuk onnan távolítani.

Szerencsére az első állomáshelyet elhagyva már előbukkant a hold, így láttuk az árkokat, szúrós bokrokat, s ki tudtuk

Sándor-Singer Éva Sáfár Albert dandártábornokkal készíti interjút.

kerülni azokat. Az e felett érzett örömmünkben pár fokkal el is tértünk a megadott iránytól, ám sikerült idejében korrigálni.

A három ponton egy-egy, a gyakorlati foglalkozáson megszerzett ismeretünkön kellett számot adni. Az első állomáson élelemszerzés volt a feladat, amelyet csapatunk lelke, Kocsis Zoli hatékony közreműködésével gyorsan megoldottunk és indulhatunk újabb pár kilométeres sétánkra, melynek végén két eü-tiszt vár érszorítókkal és nyomkövetésekkel. Érdekes volt 7-8 kilométer gyakorlás után, hajnali fél háromkor egymáson kötések cserélni, eret szorítani. Azt hiszem, akkor voltunk a legfárdatabbak.

Az utána következő szakaszon ért minket a napfékelte, amely csodás élmény volt a pusztában és jókedvre derítette a megfáradt csapatot. Hajnali 4-5 óra táján értünk az utolsó állomáshelyre, ahol igen otthonos, négyzetmélyes menedéket építettünk az addig a hátságunkban magunkkal cipelt sátrakból, majd a harmattal megküzdvé tüzet gyújtottunk és a csajkánkban vizet forraltunk.

Nyolc körül értünk vissza a táborba, éhesen, fáradtan, de mosollyal az arcunkon. Ha megkérdezték volna, ellenség-e előlről, csak annyit mondtam volna: egy kis reggeli, fél óra alvás és indulhatunk! Nagyon jó élmény volt! Nem mondom, hogy nem volt fáradság, mert az volt. De érdekes és hasznos dolgokat tanultunk, megismertük saját kor-

látainkat és képességeinket. Kicsit tartottam például attól, hogy a bakancs fel-törri a lábam, elfáradok vagy megehezek – mert ugye enni nem kaptunk, csak víz volt nálunk. De annyira hajította az embert annak tudata, hogy ez egy jó dolog, egy kaland, hogy semmi probléma nem volt. Túlélők!

PARANCSNOKI VÉGSZÓ

A célba érést követően Sándor Tamás ezredes is értékelte a 20 órás foglalkozást.

– Ennek a túlélési gyakorlatnak a nehézsége egy tízes skálán 1-2 pont körül mozgott, de a civil résztvevőknek ugyanakkor egy ötös szintű kihívást jelentett. Mégis mindannyian végigcsinálták, s úgy gondolom, hogy rengeteg tapasztalatot szereztek mind a túléléshez szükséges fogásokat, mind a saját képességeiket illetően.

Jól lehetett látni az arcokon, hogy ki nek mennyire volt megterhelő ez a gyakorlat, de aki rászánta magát a részvételre, menet közben már nem szállt ki, így jogos a parancsnoki dicséret: – Gratulálok minden résztvevőnek. Becsülettel teljesítették a feladatot, le a kalappal előttük. Ha lesz még ilyen túlélési gyakorlat, nagy szeretettel várom őket vissza.

A parancsnok invitálása nem pusztába kiáltott szó, hiszen a Honvédelmi Minisztérium a jövőben is szervezni kíván a mostanihoz hasonló túlélőtáborokat, a Magyar Honvédség több alakulatának bevonásával.

Újabb
„tanévnyitó”
Pákozdon

HAZAFISÁG ISKOLÁJA

A HAZASZERETET ÉS A HAZAFISÁG NEMES ÉRZELMEINEK KIALAKÍTÁSÁT, ERŐSÍTÉSÉT HIVATOTT SEGÍTENI A „HAZAFISÁG ISKOLÁJA” ELNEVEZÉSŰ PEDAGÓGIAI PROGRAM, MELYNEK KERETÉBEN A PÁKOZDI MÉSZEGHEGYEN LÉVŐ KATONAI EMLÉKPARKBAN MÁR SZÁMOS FELEDHETLEN „TANÍTÁSI NAPRA” KERÜLT SOR...

A Honvédség és Társadalom Baráti Kör székesfehérvári szervezete 17 éve, megalakulásának pillanatában első számú feladatuként jelölte meg az ifjabb korosztályba tartozók honvédelmi nevelését. Ennek érdekében számos kezdeményezést indítottak útjára: a szervezet neve fémjelzi többek között a fehérvári katonák, illetve a pákozdi csata hőseinek emléke előtti tisztelgő megemlékezéseket, s nemkülönben a Katonai Emlékpark Pákozdi Nemzeti Emlékhely létrehozását.

A katonai emlékpark gazdag, a hazafias-honvédelmi nevelést is szolgáló

programkínálata évek óta ezrek számára nyújt feledhetetlen, ismereteket gazdagító élményt. Az eseményeket széles körű összefogás, többek között Székesfehérvár katonáinak aktív közreműködése övezi. Fontos ez, hiszen mondhatni, ennek elismeréseként is, a „hazafiság iskolája” elnevezésű, hadtörténelki, pedagógusok, közoktatási szakemberek közreműködésével, a baráti kör égisze alatt kidolgozott pedagógiai módszertani program bemutató foglalkozására tavaly szeptember 9-én, a „tanítási napok” házigazda szerepét felvállaló katonai emlékparkban került sor.

E nap volt tehát a pedagógiai módszer „tanévnyitója”, amelyen egy székesfehérvári általános iskola valamennyi évfolyama és osztálya részt vett. Tegyük hozzá: a program egyik fontos jellemzője, hogy egy adott iskola valamennyi osztá-

lyát, egész napos időkeretben látják vendégül a katonai emlékparkban, ahol a tanulók a tananyagukhoz kapcsolódó, a hazaszeretet és a hazafiság érzésének kialakulását, erősítését szolgáló információkat, ismereteket kaphatnak.

Az iskolai követelményeket, az ott-tartózkodás időtartamát egyaránt figyelembe vevő programok egyre népszerűbbé váltak: a 2011/12-es tanévben 14 általános iskola, 3470 diákja élt a katonai emlékpark kínálta lehetőséggel. A törekvések sikereként említendő, hogy a székesfehérvári iskolák mellett már velencei, kápolnásnyéki, baracska, budapesti, csepeli tanulók is részt vettek a pákozdi „tanórakon”. A program a tavalyi tanév az általános iskolai korosztálynak szólt. A sikerre alapozva azonban már kidolgozták a középfokú tanintézeteknek szóló, egyebek mellett az iskolák tananyagait figyelembe vevő módszertani változatot is. Mészeg-hegy idén, szeptember 6-án így lett ismét „tanévnyitó” helyszíne: a székesfehérvári Árpád Szakképző Iskola és Kollégium közel háromszáz diákjának részvételével került sor az első középiskolai „hazafiság iskolája” programra.

Házimúzeum Balatonfüreden

KATAPULTFOTEL

A MÚZEUM INTÉZMÉNYE ARRA HIVATOTT, HOGY MEGMUTASSA AZ ODA LÁTOGATÓKNAK LETŰNT KOROK EGY-EGY DARABJÁT. KOSITZKY ATTILA NYUGÁLLOMÁNYÚ ALTÁBORNAGY, A LÉGIERŐ EGYKORI VEZÉRKARI FŐNÖKE BALATONFÜREDI HÁZIMÚZEUMÁBAN VISZONT EZ A MÚLT KÜLÖNÖSEN ELEVEN ÉS JELEN IDEJŰ. OLYANNYIRA, HOGY MÉG A FALIÓRA IS EGYSZERRE JÁR ELŐRE ÉS VISSZAFELÉ.

Ebben a mindössze kisszobányi méretű, a légierő két színével „átítatott” múzeumban a látogatók tekintete gyakran téved az ajtó feletti faliorára, amely első ránézésre svájci órákat meghazudtoló pontossággal jár. A mutatók állása szerint most éppen egy óra van.

– Nem lát rajta semmi különösöt? – kérdezi vendéglátóm kissé ravaszkásan. Újabb óraegyeztetés, de semmi gond...

– Nem a mutatókra gondoltam, a számkokra. Látja, fordítva helyezték el a hármast, meg a kilencset. Ez az óra visszafelé jár. Egy Tornádó vadászbombázó orrgumiját vágták ketté és abba illesztették be ezt a digitális szerkezetet. A hatvezérelt sikeres leszállásom és az ötvenedik születésnapom alkalmából kap-

MAGYAR HONVÉD

tam a Luftwaffe 34. vadászbombázó ezredének parancsnokától és a pilótáktól. Azt mondták: ötven felett már visszafelé jár az idő – közli vidáman.

A kis házimúzeumban egy több évtizedes repülő-pályafutás megannyi relikviája fogadja a látogatót. Találhatunk itt mindennapi használati tárgyakat, repülő felszerelést és persze különféle ajándékokat, amelyeket nem mindig szakmabeliektől kapott Kositzky Attila.

– Épp tegnap hívtam egy pszichológust, hogy szeretné nekem ajándékozni az angol légierő egy zászlóját. Örömmel elfogadtam. Az ide látogató gyerekek közül nem egy mondta: annyira tetszett nekik mindaz, amit itt láttak, hogy elgondolkoznak a vadászpilóta-karrier lehetőségén – meséli a „múzeumigazgató”, majd módszeresen különféle felszerelési tárgyakat pakol le az emlékgyűjtemény legulsó darabjáról, egy katapultülésről.

Hermetikus sisak, táskák, magassági ruha, szellőzőruha... De várjunk csak, valaki már ül ebben az ülésben! Egy pilótamaci az, szabályos, testére méretezett ruhával, bár a feje akkora, hogy sisakja csak olyan vagányul, oldalra billenve takarja kobakjának tetejét. A jól nevelt (pardon, kiképzett) medvét és a speciálisan rá szabott pilótaruhát nyugdíjba vonulása alkalmából ajándékozták neki kollégái.

Az altábornagy hivatalosan 1999. március 4-én repült utoljára, míg a pápai repülőtéren, ismét csak hivatalosan, 2000. augusztus 24-én fejeződtek be a kiképzési repülések a MiG–21-esekkel. Csak-

hogy...
Hermetikus sisak, táskák, magassági ruha, szellőzőruha... De várjunk csak, valaki már ül ebben az ülésben! Egy pilótamaci az, szabályos, testére méretezett ruhával, bár a feje akkora, hogy sisakja csak olyan vagányul, oldalra billenve takarja kobakjának tetejét. A jól nevelt (pardon, kiképzett) medvét és a speciálisan rá szabott pilótaruhát nyugdíjba vonulása alkalmából ajándékozták neki kollégái.

– Egy német szaklapban olvastam, hogy néhány vadásztípus katapultüléseit egy cég átalakította forgószékké és irodákban használják. Megemlítettem ezt a mérnökeimnek, mint jópofa ötletet. Aztán eltelt jó sok idő, mígnem egyik este egyszer csak csengetnek. Két megteremtett mérnököm jön zihálva, cipelik a több mint száz kilós ülést és mondják: főnök, meghoztuk a karosszéked – elevepülti fel nevetve az irodai katapultülés történetét Kositzky Attila.

Kinn kezd már kicsit sötétedni, így ideje felkapcsolni a lámpát, azaz pontosabban, az égőteret. A piacon sokféle hangulatlámpa kapható, ám MiG–15-ös vadászgép égőteréből készült változat biztosan nem – ez tényleg múzeumi darab. A hóálló, vékony, de nagyon szívós acélövözetet persze nem lámpabúrában tervezték, de végül ebben a formájában is „égő térként” funkcionál, csak most jóval kisebb teljesítményű izzó világít benne.

– Mindössze három lyukat kellett fúrtnom az aljába, hogy rögzíteni lehessen a talpához. Az idős szakember, aki a munkát elvégezte, a harmadik kicsorbult fűrőfej után némileg bosszúsán érdeklődött az anyag összetételéről – ecsetelte a kisebb átalakítás nehézségeit a légierő egykori vezérkari főnöke.

Most csak három relikviáról „értésülhettem” a kedves olvasó: a füredi repülő házimúzeumban máris elérkezett a zárás ideje. Persze, előzetes telefonos bejelentkezés alapján bárki, szinte bármikor jöhet, mert az „igazgató” készen áll arra, hogy újabb és újabb történetekkel kápráztassa el hallgatóit. Bizonyára nem mindenki tudja, hogy Kositzky Attilát barátai és ismerősei végre megtalálják a facebookon is. Hiába, haladni kell a korral és többek között ez is segít abban, hogy a vadászpilóta órája ne csak visszafelé járjon...

Köszönet minden eljátszott magyar himnuszért!

Az egész nemzetnek szolgáltak példával a csúcsra vezető úton a londoni olimpián sikerrel szerepelt magyar sportolók – fogalmazott Orbán Viktor miniszterelnök a Parlamentben azon az ünnepségen, amelyen Áder János köztársasági elnökkel és Kóvér Lászlóval, az Országgyűlés elnökével együtt adott át kitüntetésekkel az érmes olimpiakonoknak. A Budapesti Honvéd Sportegyesület (BHSE) kiválóságai közül Kovács Katalin a **Magyar Érdemrend középkeresztje a csillaggal (polgári tagozat)** elismerésben részesült, míg a kajak négyes további tagjai közül Kozák Danuta és Szabó Gabriella a **Magyar Érdemrend tisztikeresztjét (polgári tagozat)** kapta meg. A kardívó Szilágyi Áron, a HM Zrínyi Média munkatársa a **Magyar Érdemrend tisztikeresztjét (polgári tagozat)**, Marosi Ádám sz. főhadnagy a **Honvédelemért kitüntetett cím I. osztályát** Hárai Balázsnak (vízilabda), Szívós Mártonnak (vízilabda), valamint Sidi Péternek (sportlövészet).

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere – a londoni olimpián elért pontszerző helyezések, illetve a sportolók felkészítésében végzett munka elismeréséül – a köztársasági elnök által adományozott **Magyar Érdemrend tisztikeresztjét (polgári tagozat)** Csipes Ferenc kajak-kenu edzőnek (BHSE), a **Magyar Ezüst Érdemkeresztet (polgári tagozat)** Hárai Balázs és Szívós Márton vízilabdázóknak, Sidi Péter sportlövőnek, a HM Zrínyi Média munkatársának, Kállai Ákos

lövészedzőnek (BHSE szakosztály-igazgató), Kovács Gábor úszóedzőnek (BHSE) és Serfőző Sándor futóedzőnek (BHSE) adta át.

Hende Csaba honvédelmi miniszter a 2012. évi nyári olimpiai játékokon hazánk képviselőiben mutatott kiemelkedő helytállása, a Magyar Honvédség katonái, a jövő nemzedéke, valamint az egész magyar társadalom épülését szolgáló példamutatása elismeréséül adományozta a **Hazáért kitüntetett címet** Kozák Danutának (kajak), Kovács Katalinnak (kajak), Marosi Ádám sz. főhadnagy (öttusa), Pars Krisztiánnak (kalapácsvetés), Szabó Gabriellának (kajak) és Szilágyi Áronnak (kard); a **Honvédelemért kitüntetett cím I. osztályát** Hárai Balázsnak (vízilabda), Szívós Mártonnak (vízilabda), valamint Sidi Péternek (sportlövészet).

A 2012. évi nyári olimpiai játékokon, valamint a 2012. évi Európa- és világbajnokságokon Magyarországot képviselő versenyzők támogatása, felkészítésük biztosítása során végzett kiemelkedő, áldozatos munkája elismeréséül adományozott a honvédelmi miniszter **emléktárgyat** Molnár Imrénnek (BHSE, ügyvezető elnök) és Németh Zsolt (Dobó Egyesület, Sombathely); a 2012. évi Európa- és világbajnok-

ságokon Magyarország képviselőiben mutatott kiemelkedő helytállása, a Magyar Honvédség katonái, a jövő nemzedéke, valamint az egész magyar társadalom épülését szolgáló példamutatása elismeréséül **emléktárgyat** Imre Gézáknak (vívás), Somfai Péternek (vívás), valamint Boczkó Gábornak (vívás);

a 2012. évi nyári olimpiai játékokon, valamint a 2012. évi Európa- és világbajnokságokon Magyarországot képviselő versenyzők eredményes felkészítése során végzett kiemelkedő, áldozatos munkája elismeréséül **emléktárgyat** Hercegh Szabolcs (sportlövészet), Csipes Ferenc (kajak-kenu), Vad Lajos (vízilabda), Udvarhelyi Gábor (vívás) és Dancsházy-Nagy Tamás (vívás) edzőknek (BHSE).

A 2012. évi nemzetközi sportversenyeken Magyarországot képviselő versenyzők szakmai támogatása, valamint a sportversenyeken elért helyezések elismeréséül adományozott a honvédelmi miniszter **emléktárgyat** Kállai Ákos (öttusa), Joó Éva (sportlövészet), Knapek Edina (vívás), Horváth Gábor (kajak-kenu) és Novák Ferenc (vízilabda) szakosztály-igazgatóknak (BHSE);

emléktárgyat Sike Renátának (sportlövészet), Tóth Adrienn örmesternak (öttusa), Kasza László zászlósnak (karate WKF), Petrőczyki Magdolna szakaszvezetőnek (erőemelés, fekvőnyomás), Kócai Dániel honvédtisztjelöltnek (búvárkodás), Bánszki Tamás századosnak (ejtőernyőzés), Pető Krisztián törzsőrmesternak (kiokushinkai karate), Csizmadia Dávid honvédtisztjelöltnek (fekvenyomás), Hirschler Gábor Csaba zászlósnak (ejtőernyőzés), Orsy László főtörzsőrmesternak (ejtőernyőzés), Lázár Bence honvédtisztjelöltnek (taekwon-do), Bánszki Gábor Tamás örmagnak (íjászat), valamint Balogh László örmagnak (íjászat).

A HAZÁMAT SZOLGÁLOM

A honvédelmi miniszter a személyügyi igazgatás napja (szeptember 1.) alkalmából a **Szolgálati Érdemjel arany fokozatát** Juhász Olga örmagnak, a **Szolgálati Érdemjel ezüst fokozatát** Orbán Krisztina alezredesnek, a **Szolgálati Érdemjel bronz fokozatát** Papp Szilvia örmagnak;

a híradók és elektronikai szervezetek napja (szeptember 17.) alkalmából a **Szolgálati Érdemjel arany fokozatát** Vasvári Géza alezredesnek, a **Szolgálati Érdemjel ezüst fokozatát** Szabó Gusztáv alezredesnek, a **Honvédelemért kitüntetett cím III. osztályát** Erdősi Péternek és Turi Tímeának adományozta.

A honvédelmi miniszter a honvédelmi ügye iránti elkötelezettsége, az egyes vezetői döntések előkészítése, támogatása, a szervezet működtetéséhez szükséges jogszabály-módosítások, véleményezések kidolgozásával, koordinálásával kapcsolatos lelkiismeretes munkája elismeréséül dr. Mándoki Zoltán századosnak **emléktárgyat**;

állami vezetői jogviszonyának megszűnése alkalmából Márki Gábornak **emléktárgyat** adományozott.

„Kocsis Sándor méltatlan bujdosás után hazatért.” Hende Csaba honvédelmi miniszter mondta ezt beszédében az Aranycsapat egykori játékosának újratemetésén Budapesten, a Szent István-bazilikában. A szertartáson a honvédelmi miniszter posztumusz alezredessé léptette elő az egykori világlétszázados csatárt, aki a Ferencvárosi Torna Clubban, a Budapesti Honvédban, majd az FC Barcelonában is számos sikert ért el. Kocsis Sándor – a népszerű „Kocka” – hazahozatalával a legendás Aranycsapat elhunyt tagjai immár valamennyien hazai földben nyugszanak.

Tamás Tibor

IN MEMORIAM

2012. augusztus 20. és szeptember 14. között elhunyt:

Szepesi József ny. dandártábornok (78), a Magyar Honvédség halottja, Hornok Zoltán ny. ezredes (81), a Magyar Honvédség halottja, dr. Hajdufi László András ny. ezredes (80), Kovács Lajos ny. ezredes (80), Óze János ny. ezredes (85), Darók József ny. ezredes (60), László Károly ny. ezredes (94), Bak Tibor László ny. alezredes (86), Oborni Dénes ny. alezredes (81), Pap Tasziló ny. alezredes (81), Barak Ferenc ny. alezredes (78), Becz Pál ny. alezredes (76), Földi Lehel ny. alezredes (78), Jakab Sándor ny. alezredes (80), Pillér József ny. alezredes (79), Barócsi Imre ny. alezredes (82), Deák István ny. alezredes (67), dr. Téglásy László Imre ny. alezredes (70), Nagy András ny. alezredes (85), Papp Elek ny. alezredes (86), Szőke Mihály ny. alezredes (91), Botár Ödön ny. alezredes (82), Csorbai Károly ny. alezredes (87), dr. Nagy István ny. alezredes (81), Soós György ny. alezredes (68), Misztina Lajos ny. őrnagy (81), Juhász János ny. őrnagy (95), Walter Jenő ny. őrnagy (51), Czrepka Antal ny. őrnagy (79), Horváth Ferenc ny. őrnagy (59), Horváth Gábor ny. őrnagy (86), Komját János ny. őrnagy (82), Maróti Mihály ny. őrnagy (80), Páti Csaba Miklós ny. őrnagy (69), Rágyánszki György ny. őrnagy (73), Gulán István ny. százados (83), Nagy Gyula ny. százados (83), Farkas István ny. százados (63), Lipsei Lajos ny. főtörzszászlós (69), Horváth Lajos ny. törzszászlós (72), Nagy József ny. törzszászlós (73), Szalai István ny. törzszászlós (75), Tóth István ny. törzszászlós (79), Fábrián László ny. törzszászlós (59), Ács István ny. zászlós (75), Mika László ny. zászlós (78), Bakiné Juhász Judit ny. zászlós (49), Kórá Attila ny. zászlós (59), Petrőczyki József ny. zászlós (73), Kiss János ny. zászlós (59), Kuti Ferenc ny. zászlós (79), Iván Lajos ny. zászlós (61), Klics József ny. főtörzsőrmester (72), Gonda Balázs ny. főtörzsőrmester (94), dr. Tóthné Jakab Éva Mária ny. közalkalmazott (56), Szunyog Jánosné ny. közalkalmazott (80), Molnár József ny. közalkalmazott (80), Bognár Jenő ny. közalkalmazott (87), Nagy Józsefné ny. közalkalmazott (72).

EMÉLKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRÍZZÜK.

YOUR DIGITAL MEDIA

your digital media
Dimag

A Magyar Honvéd
kedvezőbb árú
digitális változata
előfizethető a
www.dimag.hu
weboldalon!

VÁLTSON DIGITÁLISRA!

interaktív
tartalmak

folyamatosan
bővülő kínálat

IPad, PC,
Android

J // WWW.DIMAG.HU // WWW.DIMAG.HU // WWW.DIMAG.HU

FIVE INTERNATIONAL KFT. // UGYFELSZOLGALAT@DIMAG.HU